

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2013–2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Adéla Viceníková

**Český seriál ve veřejnoprávní televizi a komerčních stanicích
po roce 1989**

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Hugo Schreiber

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2013–2015

BACHELOR THESIS

Adéla Viceníková

**Czech television series on public and private television after
1989**

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor: PhDr. Hugo Schreiber

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 12. 3. 2015

Adéla Vicentíková .....

Poděkování

Děkuji PhDr. Hugovi Schreiberovi za odborné vedení bakalářské práce a poskytování cenných rad.

Anotace

Bakalářská práce je primárně složena ze dvou částí. První část je souhrnem teoretických poznatků, které byly získány studiem odborné literatury a pramenů. První část si vzala za úkol shrnutí historického vývoje rozhlasu, televize a seriálů Československé televize. Cílem druhé části bylo popsat vývoj seriálové tvorby po roce 1989, seriálového diváka a využívání skryté reklamy: product placementu.

Klíčová slova

HBO, normalizace, product placement, rozhlas, televize, televizní seriál, TV Nova, TV Prima

Annotation

This bachelor thesis is primarily divided into two parts. The initial part is the summary of theoretical findings obtained by studying related literature and other sources. This part also includes the analysis of the historical development of radio, television and series produced by Czechoslovak television. The goal of the second part was to describe the evolution of television series production since 1989, the contemporary television watcher's profile, as well as the use of hidden advertising: product placement.

Keywords

HBO, normalization, radio, product placement, television, TV Nova, TV Prima, TV series

Obsah

ÚVOD	9
TEORETICKÉ POZNATKY	11
1 VZNIK A VÝVOJ TELEVIZE	11
1.1 Románový fejeton, román na pokračování	18
1.2 Historie rozhlasu, rozhlasové hry.....	22
2 ÚSPĚŠNÉ TELEVIZNÍ SERIÁLY DO ROKU 1989	27
2.1 Nejúspěšnější seriály České televize.....	27
2.1.1 Období 1959–1965.....	27
2.1.2 Období 1966–1970.....	28
2.1.3 Období 1971–1975.....	30
2.1.4 Období 1976–1980.....	32
2.1.5 Období 1980–1985.....	35
2.1.6 Období 1986–1989.....	40
2.2 Taková normální rodinka (1971, režie Jaroslav Dudek).....	42
2.3 Nemocnice na kraji města (1977, režie Jaroslav Dudek).....	44
2.4 Hříšní lidé města pražského	45
2.5 Chalupáři.....	46
2.6 F. L. Věk	48
2.7 Byl jednou jeden dům	49
2.8 Normalizace v televizi.....	50
3 JAROSLAV DIETL JAKO FENOMÉN ČESKOSLOVENSKÉHO SERIÁLU	56
3.1 Život.....	56
3.2 Tvorba.....	57
4 SERIÁLOVÁ TELEVIZNÍ TVORBA, JEJÍ ZAMĚŘENÍ A PROMĚNY OD DEVADESÁTÝCH LET 20. STOLETÍ DO SOUČASNOSTI	60
4.1 Seriály veřejnoprávní televize.....	61
4.2 Seriály TV Nova	64
4.3 Seriály TV Prima	66
4.4 Seriály jiných televizí.....	68
5 PŮSOBENÍ TELEVIZNÍHO VYSÍLÁNÍ NA DIVÁKA	69
5.1 Product placement.....	70
5.2 Seriálový divák	72
ZÁVĚR	74

POUŽITÁ LITERATURA.....	76
--------------------------------	-----------

ÚVOD

Téma práce bylo vybráno zcela záměrně. Autorku bakalářské práce dlouhodobě zajímá televizní tvorba, přičemž by se zkoumání, práci a televizní tvorbě chtěla věnovat i v budoucnu.

Tak, jak se měnil historický vývoj republiky, docházelo také k odlišnému pojetí úlohy televize. Televize byla velmi často nástrojem propagandy totalitního režimu komunistické moci, k čemuž přispívala i seriálová tvorba (např. seriál Muž na radnici, Nejmladší z rodu Hamrů, Inženýrská odysea, Žena za pultem, Třicet případů majora Zemana apod.). Práce vymezí vliv některých velmi oblíbených seriálů Československé televize (Chalupáři, Byl jednou jeden dům), přičemž u těchto si dovolí objasnit příčinu a důvod jejich oblíbenosti.

Z pohledu novodobé historie lze v práci najít i popis seriálové tvorby od devadesátých let dvacátého století po současnost, kde lze specificky vysledovat tvorbu jednotlivých soukromých televizních stanic, které si velmi rychle podmanily vkus současného televizního diváka s přihlédnutím k jeho zkušenostem a pohledům na televizní a seriálovou tvorbu. Práce diverzifikuje rozvoj televizní tvorby a predikují její budoucnost, která musí zcela jasně a pružně reagovat na rychlý a technologiemi ovlivněný stav současné společnosti.

Vznik Československé televize má pro rozvoj seriálů jednoznačný význam. Autorka bakalářské práce se vývojem televize bude velmi podrobně věnovat v první kapitole, kdy neopomene specifikovat její nepopsatelnou úlohu z pohledu historických okolností. V práci dostaneme přesnou specifikaci některých termínů z pohledu televizní tvorby (román na pokračování, románový fejeton). Autorka rovněž plně chápe, že nelze v této práci opomenout značný význam scenáristy Jaroslava Dietla, jehož tvorba je neoddiskutovatelnou součástí televizní tvorby před rokem 1989.

Mimo výše popsané skutečnosti autorka specifikuje i vliv televize a reklamního vlivu v audiovizuální tvorbě (umístování product placementu do některých seriálů či filmů dnešní doby apod.). Bakalářské práce rovněž přinese přehled o československých seriálech.

Hlavním cílem bakalářské práce je nejen popsat komplexní vývoj seriálové tvorby Československé televize, ale také zjistit kvalitu a úroveň současné seriálové tvorby. V neposlední řadě se autorka bakalářské práce bude zabývat vlivem product placementu na osobnost diváka.

TEORETICKÉ POZNATKY

1 VZNIK A VÝVOJ TELEVIZE

Televize je pouze jedním z prostředků masové komunikace, ovšem jedním z těch nejdůležitějších. Z historického kontextu měl obdobný význam rozhlas, který ještě v polovině 20. století udával velmi důležitý směr společnosti (vyhlášení mobilizace, okupace v roce 1968 apod.). Jeho sféra vlivu pochopitelně nekončí, v mnoha případech se v dnešní moderní společnosti řada lidí k rozhlasovému vysílání opětovně vrací, protože je unavena televizním děním. Rozhlas, televizi i internet můžeme označit termínem masová média, přičemž autorka této bakalářské práce považuje za velmi důležité, aby došlo k vysvětlení tohoto termínu.

Masová média – jsou prostředkem a nástrojem masové komunikace. Masová komunikace se vyznačuje primárně jednostrannou komunikací za pomoci zprostředkovatele k širokým masám. Dále se vyznačuje anonymitou a neosobním přístupem, zejména ze strany podavatele se jedná o propočítaný vztah. Nikoliv však v záporném slova smyslu, protože jde o oboustranně prospěšný vztah. Základním znakem je institucionalizovaná podoba v rámci organizace (médiá), která ji zprostředkovává. Mezi tato masová média řadím primárně pro tuto práci **noviny, televizi, internet, rozhlasové vysílání, kina a časopisy**. Jelikož je masová komunikace proces, lze definovat další znaky. Sdělení je hlavně určeno ke krátkodobému užití (informování, zábava...), je procesem vytvářeným různorodými technikami v hierarchické organizaci za pomoci dělby práce. Obsah je přenášen zejména jednostranně a je veřejně dostupný (bez omezení). Posledním důležitým aspektem je periodicitu, sdělení přichází pravidelně, nemusí to být ve stejnou dobu, ale musí se opakovat¹.

Média můžeme rozdělit také na **veřejnoprávní** a **soukromá** – privátní. Veřejnoprávní média, která jsou zřizována státem, by měla zajišťovat vyváženost vysílání, zprostředkovávat data a fakta široké veřejnosti. V naší republice se jedná o Český rozhlas, Českou tiskovou kancelář a Českou televizi, které čerpají ze sítě vlastních

---

¹ REIFOVÁ, I. a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004, 328 s. ISBN 80-7178-926-7, s. 100 - 102.

korespondentů. V Británii můžeme připomenout, že BBC čerpá ze tří zpravodajských agentur².

Máme-li se zabývat televizí, tak tento termín definoval Valtr Feldstein (1964, s. 11) následovně: „*Obestřený u nás zvláštní tajemností, přitažlivostí i nedůvěrou, zvědavostí i pochybnostmi, stal se v poslední době jedním z pojmů nejběžnějších a nejčastěji vyslovovaných. Za pouhých deset let se z představy většinou nejasné, mlhavé a opředené vzrušujícími dohady o tom, že bude možné nejen slyšet, ale i vidět na dálku, stalo něco docela samozřejmého, všedního jak pro obyvatele velkých měst, tak i pro lidi v nejdlehlějších samotách. Jeden z nejpozoruhodnějších vynálezů dvacátého století pronikl do našeho života a usídlil se v něm tak samozřejmě, jako kdyby byl odjakživa jeho neodmyslitelnou součástí.*“³

Pokud se máme věnovat vývoji seriálu v Československé televizi, je důležité věnovat se vývoji televize na našem území. Česká televize na svém serveru www.ceskatelevize.cz uvádí (2014, online): „*První pokusné vysílání televize v Československu se konalo 23. 3. 1948 v Tanvaldě, kde skupina vědců Vojenského technického ústavu uskutečnila ukázkou pro veřejnost. Další pokusné televizní vysílání se pak uskutečnilo v roce 1948 v rámci Mezinárodní výstavy rozhlasu MEVRO v Praze. Zkušební televizní vysílání ze Studia Praha v Měšťanské Besedě (ve Vladislavově ulici) bylo zahájeno 1. května 1953 a 25. února 1954 bylo prohlášeno za pravidelné. Pro první televizní vysílač byla v roce 1953 adaptována pražská rozhledna na Petříně. Zpočátku televize vysílala pouze tři dny v týdnu (v létě jen dva dny), v listopadu 1953 se počet vysílacích dnů rozšířil na čtyři, v roce 1955 na šest dní v týdnu a od 29. prosince 1958 televize své pořady vysílala po celý týden*“⁴.

Není tajemstvím, že začátky televizního vysílání byly poměrně krušné a na dnešní dobu takřka nepředstavitelné. Vysílalo se z jediného 5kW vysílače na petřínské rozhledně, který pokryl území o rozloze 50 kilometrů. Vysílalo se výhradně živě, protože neexistoval způsob, jak televizní signál zaznamenat. Tlustý svazek kabelů

---

² BURTON, G., JIRÁK, J. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001, 392 s. ISBN 80-8594-767-6, s. 40.

³ FELDSTEIN, V. *Televize včera dnes zítra: Studie k některým otázkám teorie, estetiky a historie televize se zřetelem k jejímu společenskému významu a poslání*. První vydání. Praha: Orbis, 1964. 260 s., s. 11.

⁴ CESKATEVIZE.CZ. *Prehistorie*. In www.ceskatelevize.cz [online], 2014 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/prehistorie/>>.

z kamery vedl k vysílači, který signál poslal na vysílač na petřínské rozhledně. První zařízení, které umožnilo nahrávat signál z kamery, se jmenovalo Telerecording. Byla to vlastně sestava obrazovky s vysokým jasnem a kontrastem a filmové kamery s fixním ohniskem. Kamera snímala obrazovku a obraz se zaznamenával na filmový pás. Díky společnému napájení a přesné synchronizaci nedocházelo k blikání či rušivému čárování v obraze. Filmový pás měl samozřejmě omezenou délku záznamu a chvíli trvalo, než vyčerpanou cívku obsluha vyměnila za novou. V tu chvíli použila telefon, který byl součástí Telerecordingu, a zavolala režisérovi, který přerušil děj nahrávaného pořadu. V případě televizní show moderátor vyplnil vzniklou přestávku vatou pro diváky v sále, poté dostal pokyn, že je záznam opět připravený, a pokračoval tam, kde předtím skončil⁵.

Obrovským pokrokem byl magnetický záznam, který umožňoval přímý záznam z kamer, dalo se na něm s docela velkou přesností stříhat a práce byla mnohem rychlejší. Na rozdíl od Telerecordingu nebylo potřeba zdlouhavého chemického zpracování fotomateriálu v laboratoři. Poněkud nepředstavitelně lze z pohledu dnešní doby uchopit postup, jak takový přístroj Československá televize vůbec dostala. Ono totiž získat takový stroj byl však v tehdejší socialistickém Československu oříšek, protože patřilo mezi země, na které bylo uvaleno embargo na dovoz některých technologií. A protože se stroje americké společnosti Ampex (podle které se i tento videosystém jmenoval) používaly i v armádě pro záznam telemetrických údajů z raket, nebylo možné je do Československa získat přímou cestou. Nejbližší zemí, která nebyla na černé listině, byla Jugoslávie. Rekordér se tedy objednal tam a po cestě se zásilka takzvaně ztratila. V Terstu ji z lodi přeložili na kamion a dovezli do Prahy. Zde byl uprostřed noci pod rouškou tmy rekordér Ampexu vyložen v dnešní Vladislavově ulici a vyneseno do druhého patra Měšťanské besedy, odkud Československá televize vysílala. Je to stejná budova, ve které později začínala TV Nova⁶.

---

⁵ TECHNET.CZ. *První studiový videorekordér musela Československá televize propašovat.* In www.technet.cz [online], 2013 [cit. 23. 12. 2014]. Dostupné: <
http://technet.idnes.cz/vystava-televizni-techniky-dpw-/tec_reportaze.aspx?c=A130430_161036_tec_reportaze_nyv>.

⁶ TECHNET.CZ. *První studiový videorekordér musela Československá televize propašovat.* In www.technet.cz [online], 2013 [cit. 23. 12. 2014]. Dostupné: <

Velmi brzy začala také vznikat další televizní studia, přičemž v Ostravě tomu bylo 31. prosince 1955, v Bratislavě 3. listopadu 1956, v Brně 6. července 1961 a v Košicích 25. února 1962. Pochopitelně souběžně s rozvojem televize a jejích studií docházelo také k nárůstu počtu televizních diváků, kdy v září 1962 byl již milion platících diváků, v březnu 1965 byly hlášeny 2 miliony koncesionářů, v prosinci 1969 byla překročena hranice 3 milionů a v roce 1978 překročil počet hlášených přijímačů 4 miliony⁷.

Z pohledu vývoje je nutno přiblížit, že v říjnu 1970 byly dokončeny první etapy výstavby a předány první provozy v nových televizních střediscích na Kavčích horách v Praze (17. října 1970) a v Mlynské dolině v Bratislavě (26. října 1970). Další etapy výstavby pokračovaly až do konce 70. let a toto rozšiřování výrobních a technických kapacit umožnilo zvětšovat rozsah vysílání. Dne 10. května 1970 bylo vysílání Československé televize obohaceno o druhý program. Na něm bylo 9. května 1973 zahájeno pravidelné barevné vysílání. Na prvním programu se diváci pravidelného barevného vysílání dočkali 9. května 1975. V lednu 1979 byl v Praze zprovozněn nový objekt televizního zpravodajství na Kavčích horách⁸.

Velký vliv na chod televize v období normalizace měla pochopitelně Státní bezpečnost. Hlavním cílem orgánů StB v Československé televizi bylo utajovanou formou spolupůsobit právě při kontrarozvědné ochraně vůči podvratné činnosti vnitřního a vnějšího protivníka. Tato činnost byla prováděna za pomoci sítě tajných spolupracovníků a dalších operativních prostředků, byl zjišťován a kontrolován stav ochrany objektů, zejména míst vzniku mimořádných událostí, možností zneužití vysílání rozhlasu a televize k protispolečenskému vystoupení, úniku utajovaných skutečností, vzniku negativních jevů a situací, zajištění rozmnožovacích strojů před zneužitím⁹.

D. Růžička (2014, online) zdůraznil existenci institucí, které řešily cenzuru (SÚTI, ČÚTI), přičemž zdůraznil, že: „*ČÚTI a SÚTI měly podle zákona chránit zájmy státu*

---

http://technet.idnes.cz/vystava-televizni-techniky-dpw-/tec_reportaze.aspx?c=A130430_161036_tec_reportaze_nyv>.

⁷ CESKATEVIZE.CZ. *Prehistorie*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/prehistorie/>>.

⁸ CESKATEVIZE.CZ. *Prehistorie*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/prehistorie/>>.

⁹ ŽÁČEK, P. *StB versus ČST*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/stb-versus-cst/>>.

před médií. Hodnotily a analyzovaly činnost médií a informovaly o výsledcích federální vlády a obě národní vlády. Sledovaly dodržování tiskového zákona. Prováděly aktivní informační politiku – usměrňovaly obsahovou orientaci médií, řídily zmocněnce ve vybraných redakcích, sledovaly zahraniční vysílání a jeho vliv na veřejné mínění¹⁰.“

Vrchol dění nastal v listopadu 1989. Společnost, kde vřelo napětí po demonstraci 17. listopadu, neměla adekvátní informace, protože televize k daným okolnostem neustále mlčela. V pondělí 20. listopadu nabraly události v Praze spád. Začalo fungovat čerstvě založené Občanské fórum a u sochy sv. Václava se začali scházet studenti a Pražané. Deník Rudé právo se oficiálně postavil za stranické vedení, obhajoval potlačení demonstrace a protesty odsoudil. Oficiální linii ve zpravodajství držely také rozhlas a televize. Veřejnost netušila, jaký boj se v ČST začal odehrávat. Vznikla petice, kterou předali vedení ČST, aby ji uveřejnilo v Televizních novinách. Vedení však petici označilo za protisocialistický pamflet a zveřejnit ji odmítlo. Diváci večer opět viděli jednostranné zpravodajství a po něm generálního tajemníka ÚV KSČ Milouše Jakeše v pořadu Aktuální vystoupení¹¹.

Následně pak již pracovníky ČST v jejich úsilí přišla na Kavčí hory podpořit i pražská veřejnost. Vedení televize však hledalo podporu jinde – v noci na čtvrtek 23. listopadu byl areál Kavčích hor obsazen pohotovostním plukem SNB. Ten však byl v průběhu dne po velmi tvrdých protestech zaměstnanců ČST stažen. I tak protestujícím pracovníkům hrozilo vážné nebezpečí od příslušníků VB, armády i Lidových milicí, kteří byli již dříve rozmístěni v některých prostorách Kavčích hor. Pod tlakem protestujících zaměstnanců Televizní noviny přinesly již poprvé vyváženější zpravodajství. Diváci měli možnost vidět, jak pracovníci ČKD vypískali vedoucího tajemníka pražské stranické organizace Miroslava Štěpána¹².

V pátek 24. listopadu dosáhli protestující dalšího velkého vítězství. Po Televizních novinách, kde bylo oznámeno Jakešovo odstoupení, se na 1. programu objevily studentské záběry z Národní třídy. Protože však na Kavčích horách stále nebylo

---

¹⁰ RŮŽIČKA, D. *Federální výbor pro tisk a informace*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/cenzura_05.php>.

¹¹ ŽÁČEK, P. *StB versus ČST*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/stb-versus-cst/>>.

¹² ŽÁČEK, P. *StB versus ČST*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/stb-versus-cst/>>.

bezpečno, museli ti, kteří se na přípravě jejich vysílání podíleli, vše utajit. Hrozilo totiž nebezpečí, že StB odvysílání znemožní, ať již na půdě ČST či na vysílačích. V pondělí 27. listopadu bylo v ČST založeno Občanské fórum a pracovníci televize poté manifestačním průvodem podpořili probíhající generální stávkou. Téhož dne vláda odvolala ústředního ředitele Libora Batrlu. Novým šéfem se stal dosavadní vládní mluvčí Miroslav Pavel. Odvysílán byl dokument o událostech 17. listopadu a Václav Havel představil program Občanského fóra¹³.

Epilog Československé televize zazněl při rozpadu Československa k 31. 12. 1992. Česká televize není bývalou Československou televizí, jejíž fungování bylo až do konce spjato s existencí československé federace. Přes podstatné změny, ke kterým v posledních letech jejího trvání v ČST došlo, proměna ČST z vládního média na veřejnoprávní, tedy na službu veřejnosti, nebyla před rozdělením federace důsledně – zejména po právní stránce – dokončena. Naproti tomu Česká televize byla jako služba veřejnosti, se všemi zákonnými závazky z toho plynoucími, vytvořena od samého počátku¹⁴.

Vývoj seriálu

Pokud máme hovořit o vývoji seriálu, je nutno zmínit, že první seriály jako takové můžeme nalézt už ve 30. letech minulého století, kdy tyto byly vysílány pouze v americkém rozhlasu coby tzv. soap opery (tento výraz si dnes si v našich zemích většinou spojíme s pojmem telenovely). Ty byly původně vysílány v odpoledních hodinách a jejich stopáž nepřesáhla 15 minut. Rozhlasové seriály slavily velký úspěch – například *Family Smith*, který vysílala stanice NBC jednou týdně od roku 1937, se udržel až do roku 2009, kdy skončil po dlouhých 15 762 epizodách. Na úspěch rozhlasové verze navázala v 50. letech i televizní adaptace a právě toto období můžeme považovat za čas zrodu televizních seriálů. Jejich zlatá éra nastala o dvě desetiletí později, kdy se na již barevných obrazovkách objevil americký hit *Dallas*.

---

¹³ ŽÁČEK, P. *StB versus ČST*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/stb-versus-cst/>>.

¹⁴ ČESKATELEVIIZE.CZ. *Konec federální televize*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/konec-federalni-televize/>>.

Na televizorech českých diváků byl nejen tento seriál, ale i mnoho dalších z bohaté západní produkce vysílán až po převratu v roce 1989¹⁵.

Seriál je typický svým kumulativním narativem, to znamená, že se příběh přelévá z jednoho dílu do druhého a ústí směrem k řešení, které přichází v horizontu až několika týdnů. Jednotlivé části seriálu (díly) jsou uváděny v pravidelných intervalech a každý díl znamená jistý narativní posun, v závěru celého seriálu pak přichází řešení základní narativní otázky (na rozdíl od série, která zpravidla neobsahuje žádné zcela konečné rozřešení a uzavření příběhů klíčových postav. Operuje se stálými postavami, jejichž osudy sleduje během konkrétního časového období; postavy a základní situace se v jednotlivých dílech seriálu dále vyvíjejí. Díky kumulativnímu narativu však seriál vyžaduje pravidelnou diváckou pozornost. Informace se objevují postupně a divák je shromažďuje během celé doby trvání pořadu. Problémům s tím, aby divákovi v případě vynechání dílu neunikla informace zásadní pro další vývoj narativu, seriál čelí pomocí specifických technik, mezi kterými nesmíme opomenout zmínit rekapitulaci dosavadního děje na začátku jednotlivých dílů nebo opakování materiálu z konce předchozího dílu, pečlivě umístěné odkazy na uplynulé události do replik postav při jejich konverzaci apod. Nezanedbatelný význam má také titulková sekvence, jež divákovi představuje postavy a dokonce jejich základní vztahy¹⁶.

Velmi často, mnohdy i běžnější ekvivalent seriálu je takzvaná **série**. V tomto případě jednotlivé části – epizody – představují uzavřený příběh, jsou tedy víceméně soběstačné a navzájem oddělené. Posun narativu napříč jednotlivými epizodami je velmi řídký, ne-li žádný (narativ se nepřelévá z epizody do epizody). Charaktery postav zůstávají prakticky neměnné (na rozdíl od seriálu, pro který je typický jejich vývoj a proměna). Série neobsahuje konečné řešení či uzavření příběhu postav. Na začátku epizody dojde k narušení počáteční stability (např. spáchání zločinu v detektivním dramatu) a na konci se narativ vrátí do bodu nula (zločinec je dopaden, ale kriminalita jako taková trvá), primární problém zůstává nevyřešen. Série je založena na opakování a variování

---

¹⁵ KOŘENÁŘ, P. *Výuková hodnota seriálových trendů 21. století - bakalářská práce*. Praha: Univerzita Karlova, fakulta sociálních věd, 2013, 52 s., vedoucí práce: Radim Wolák, s. 5.

¹⁶ MEIXNER, M. *Tři základní formy seriálové televize*. In. www.25fps.cz [online], 2010 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://25fps.cz/2010/tri-zakladni-formy-serialove-televize/>>.

problému, situace. Na rozdíl od seriálu si může dovolit více incidentů, ovšem za cenu toho, že je každý týden zapomene¹⁷.

V neposlední řadě nelze nepřipomenout termín **minisérie**. Svou narativní formou se blíží seriálu. V podstatě jde o televizní drama (tedy jednotný text) rozdělené do několika částí/dílů s kumulativním narativem. Tato forma se často používá k adaptacím literárních děl¹⁸.

1.1 Románový fejeton, román na pokračování

Fejeton vznikl na počátku 19. století, v době, kdy divadelní kritik abbé Julien de Geoffroy začal zveřejňovat své vtipné a nadnesené postřehy o kultuře a politice v deníku *Journal des Débats*. Geoffroyovy feuilletony si získaly vysokou oblibu nejen mezi čtenáři. Také další publicisté byli novým žánrem zaujati a začali psát krátké publicistické útvary v jeho duchu. Oblíbenost fejetonu rostla mimo jiné také proto, že mezi řádky krátkého literárního díla mohl autor pomocí náznaků, metafor a jinotajů vetknout kritické hodnocení společnosti či politického dění, které by ve zpravodajské části listu vyjít nemohlo. Z části tomu tak bylo zvláště díky faktu, že fejetony bývaly řazeny k inzertní části listu, a proto neprocházely natolik přísnou cenzurou jako například úvodníky nebo běžné zpravodajství. Z domácího (tedy francouzského) prostředí se fejeton velmi rychle rozšířil po celé Evropě – do Německa, Rakouska, Českých zemí i do Ruska. V průběhu 19. století se fejeton stával čím dál více využívaným žánrem, což s sebou neslo také jeho postupný vývoj a modifikaci. Fejeton měl zpočátku funkci převážně informativní, morální či výchovnou, ale zároveň bylo jeho úkolem čtenáře rozptýlit a pobavit. Glosoval aktuální dění v politické i společenské sféře a současně tyto informace prolínal s lehkým humorem či žertem. Autoři nezřídka využívali také strategii pointy, kterou zařazovali na konec textu. Již v této době byl fejeton silně ovlivněn prvky, jež byly vlastní jiným žánrům: eseji, povídky nebo polemice¹⁹.

---

¹⁷ MEIXNER, M. *Tři základní formy seriálové televize*. In. [www.25fps.cz](http://25fps.cz) [online], 2010 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://25fps.cz/2010/tri-zakladni-formy-serialove-televize/>>.

¹⁸ MEIXNER, M. *Tři základní formy seriálové televize*. In. [www.25fps.cz](http://25fps.cz) [online], 2010 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://25fps.cz/2010/tri-zakladni-formy-serialove-televize/>>.

¹⁹ VÍTKOVÁ, K. *Umělecký fejeton Jana Skácela - bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, filosofická fakulta, 2008, 39 s., vedoucí práce: Jan Tlustý, s. 3.

Nedílnou součástí fejetonu jsou také jazykové prostředky, které podtrhují nenucenost a humor žánru. Právě jazyk napomáhá autorovi vytvořit si vlastní osobitý styl, originální způsob vyjadřování, díky kterému je potom konkrétní fejetonista lehce rozpoznatelný. Jazyk fejetonu bývá nasycen nadsázkou, ironií a obraznými pojmenováními. Někteří autoři využívají slovních hříček, někdy dokonce frazeologismů, které používají v jiných situacích, než je obvyklé, nebo je interpretují doslovně. Další velmi důležitou složkou fejetonu je navázání kontaktu se čtenářem²⁰.

Za jednoho z nejvýznamnějších fejetonistů v historii českého fejetonu je považován Jan Neruda. Za svoji letitou novinářskou praxi napsal více jak dva tisíce fejetonů, které podepisoval trojúhelníkem, později znamením štíra ze zvěrokruhu. Ve svém polytematickém fejetonním díle často reagoval na aktuální politické a společenské dění. Eliška Krásnohorská o Nerudových pracích smýšlela jako o takřka nejvyšším vládci veřejného myšlení v Čechách²¹.

Z oblastí, ve kterých Neruda působil, nelze nezmínit jeho působení v Národních listech, což byly noviny, v nichž Neruda pracoval od roku 1865 do roku 1883. V těchto novinách působili také Vítězslav Hálek, Josef Čapek, Jakub Arbes či Viktor Dyk.

Velmi důležitý v oblasti historie literatury je román, přičemž se v rámci dílky této bakalářské práce budeme zabývat útvarem **román na pokračování**. Lze konstatovat, že se jedná o jakousi samostatnou kategorii, která se uváděla v novinách a časopisech, ovšem svou cestu do těchto tištěných médií neměl román na pokračování příliš jednoduchou, i když nakonec si našel své čtenáře. Jistý motiv tajemna, dobrodružství, kdy se děj přerušuje v tom nejnapínavějším místě, se stal brzy velmi populárním, přičemž jej lze považovat za předchůdce dnešních seriálů v televizích a rozhlase. Z pohledu historie můžeme konstatovat, že se román na pokračování objevuje od poloviny 18. století, ovšem první vlna románové tvorby prochází v první polovině 16. století Španělskem, Anglií a později též Německem a Francií. Ze španělských autorů nesmíme opomenout Cervantesova Dona Quijota, z anglických autorů stojí jistě za připomenutí román o Jacku Wiltonovi od Thomase Nashe a od německých autorů můžeme zmínit Příhody Němce Simplicissima

---

²⁰ VÍTKOVÁ, K. *Umělecký fejeton Jana Skácela - bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, filosofická fakulta, 2008, 39 s., vedoucí práce: Jan Tlustý, s. 4.

²¹ VÍTKOVÁ, K. *Umělecký fejeton Jana Skácela - bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, filosofická fakulta, 2008, 39 s., vedoucí práce: Jan Tlustý, s. 7.

od romanopisce Grimmelhausena. V tomto případě můžeme hovořit o pikareskním románu – jednoduchá dějová osnova, dobrodružství, napětí a srozumitelnost předurčují tento druh literatury k tomu, aby byl o dvě stě let později s velkou slávou přetiskován na stránkách tisku.

Objevovaly se také názory, že vydáváním románu na pokračování ztratí klasický román své výsostné postavení. Trvalo celé dlouhé generace, než se podařilo nakladatelům zjistit, že dílo, které bylo původně určeno pro knižní vydání, se dá rozčlenit na jednotlivé úseky. Hlavní motivací majitelů novin a časopisů pro vydávání románů na pokračování byl zejména ekonomický aspekt. Čtenáři byli vtaženi do děje a dychtili po pokračování příběhu. Z tohoto důvodu prodaný náklad rostl.

Je všeobecně známo, že román na pokračování četli nejenom ti, kdo si noviny předplatili a koupili, ale také druzí, kteří si od nich objednávali starší vydání. Ve Francii se v rodinách za nábožného ticha nořili do čtení Tajností pařížských a v čítárnách stáli lidé až čtyřhodinové fronty, aby se dočkali pokračování. Nové publikum tak sehrálo ve formování tohoto literárního útvaru nezastupitelnou úlohu. Tento literární útvar má tři nejdůležitější principy:

- 1) Zhuštění děje, což je nutné pro udržení pozornosti čtenáře;
- 2) Sociologický zájem o společnost a senzační příchut';
- 3) Udržování napětí a otevření pointy na konci každého pokračování.

Tyto tři elementární principy jsou čtenářem natolik vyžadovány, že v případě jejich nedodržení docházelo ke ztrátě zájmu publika. Je nutno zdůraznit, že vydávání románu na pokračování mělo také důležitý ekonomický důvod, autoři a vydavatelství jasně sázeli na okamžik očekávání u čtenářů z touhy po pokračování.

Typickým autorem románu na pokračování byl Charles Dickens. V. Žáková (2002, online) uvádí: „[Dickens] byl typem autora, který se z nuzných poměrů vypracoval na opravdovou hvězdu literárního nebe jen svou houževnatostí, pílí a vytrvalostí. Roku 1836 začal psát humoristický román na pokračování *KRONIKA PICKWICKOVA KLUBU*. Tento román měl fenomenální úspěch, především díky další Dickensově výjimečné vlastnosti – jiskrnému humoru. Zvláštností tehdejší doby, která do jisté míry ovlivnila celou Dickensovu tvorbu, byl zvyk vydávat romány na pokračování v sešitech

či v novinách a teprve podle jejich úspěchu jim dát knižní podobu. Aby se Dickens uživil, byl nucen každý měsíc odevzdat určitý počet stran románu, o němž někdy sám nevěděl, jak skončí. Přízeň čtenářů byla vrtkavá, a tak autor musel děj obohacovat novými a novými postavami. To je důvod, proč Dickensovy romány někdy představují složitý, téměř nepochopitelný propletenec. Kritici však při rozboru jeho díla zjišťují, že své romány dokonale promýšlel, že s postavami doslova žil, a pokud měly zemřít, trpěl spolu s nimi. Roku 1837 začal vycházet román OLIVER TWIST, jehož námětem je autorovo celoživotní téma – tragický osud chudých dětí. Tento román se vyznačuje kritickým pohledem na soudobé instituce a silným sociálním soucítěním²².“

Máme-li definovat **románový fejeton**, lze konstatovat, že tento literární útvar vycházel rovněž v časopisech či novinách, taktéž na obvyklém místě, kde bylo možno nalézt fejetony, ovšem jeho obsah byl více dobrodružný, dějová linka měla čtenáře více přitáhnout k textu. Román-fejeton je svým vývojem pokládán za produkt historického románu nebo se jeho kořeny hledají v blízkosti realistického a naturalistického románu. Za nejznámější autory tohoto literárního útvaru můžeme považovat Honorého de Balzaca či Eugèna Suea. Románový fejeton (též román-fejeton) si vytváří jistou osobitou estetiku, která se neopírá pouze o fakt chronologického gradování jeho jednotlivých částí, ale také o kompoziční stavbu, jež umožňují autorovi v krátkých kapitolách udržet linku děje.

Román-fejeton se v tisku objevuje ve třech základních podobách:

- 1) Román-fejeton, který je psán na objednávku od čísla k číslu, vychází pod čarou v dolní části listu. Většinou bývá děj ukončován uprostřed napínavé scény. Děj může být ovlivněn ještě během vycházení ohlasy čtenářů;
- 2) Román pro noviny, který není uzpůsoben k vystříhování ani k vázání. Vyznačuje se uzavřenější dějovou osnovou, která pevně sleduje rukopisnou předlohu;
- 3) Román přetiskovaný na pokrčování v novinách – zde se jedná o takový druh novinového románu, který je přetiskován z již vydané knihy.

---

²² ŽÁKOVÁ, V. *Charles Dickens*. In. www.velikani.cz [online], 2002 [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.velikani.cz/index2.php?zdroj=dickensc&kat=litan>>.

Román-fejeton vyžaduje od autorů, aby ve zjednodušeném ději umístili své hrdiny do současného světa s jeho aktualitou, potížemi. Tajemství, bída, exotika, rebelie, neřest, násilí, láska i boj jsou nejlepší zárukou, že čtenář bude neustále přitahován do středu děje a promine autorovi mnohé faktické nepřesnosti i jakési výlety do fantazie.

Historicky nejslavnější éra románu-fejetonu končí někdy okolo roku 1850, neboť cena předplatného tiskovin se snížila o polovinu (o čtyřicet franků), tím se román na pokračování přiblížil většímu počtu čtenářů. Lze odhadnout a specifikovat, že se tímto vyvinul jistý nový literární žánr, který se podílel nejen na vývoji časopisecké literatury, ale také na vývoji pozdější seriálové tvorby.

1.2 Historie rozhlasu, rozhlasové hry

Ve dvacátých letech přišel rozvoj skutečného rádiového přenosu. Rozhlasové vysílání však bylo v první polovině dvacátých let teprve „v plenkách“. Stanice neměly pravidelný program a vysílaly pouze několik hodin denně. První rozhlasové hry měly podobu záznamu divadelního představení. Často se nahrávalo na jeden nebo dva mikrofony a veškeré ruchy a hudba byly produkovány živě²³.

Třicátá léta 20. století byla nazývána „zlatým věkem rádia“. Produkce se začala profesionalizovat, čímž došlo k tomu, že rozhlasové vysílání a výrobu pořadů netvořily jen skupiny nadšenců, ale konečně již byl ustanoven chod rozhlasových stanic a jejich pravidelný vysílací program²⁴.

Právě toto období znamenalo start pro realizaci prvních rozhlasových her. V roce 1938 byla odvysílána snad nejznámější rozhlasová hra – **Válka světů**, kterou natočil a se skupinou herců a muzikantů zinscenoval tehdy triadvacetiletý George Orson Welles (1915–1985). Tato hra byla natočena jako tzv. halloweenský díl rozhlasové série Mercury Theatre on the the Air. Scénář napsal Robert Koch na základě stejnojmenné knihy autora H. G. Wellse. Děj byl převeden z anglického prostředí do současné Ameriky a v řadě posluchačů vzbudil paniku, protože tato hra byla zpracována jako

---

²³ FRENCH, J. *Sound Effects*. In. www.old-time.com [online], 1997 [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <www.old-time.com/sfx.html>.

²⁴ FRENCH, J. *Sound Effects*. In. www.old-time.com [online], 1997 [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <www.old-time.com/sfx.html>.

fiktivní reportáž a obsahovala velmi přesvědčivé popisy událostí a skutečných míst. K tomu navíc musíme připočíst obavy z nadcházející války a také to, že většina panikařících posluchačů slyšela pouze malou část celé hry²⁵.

Máme-li hovořit o rozhlase na našem území, je nutností konstatovat, že od třicátých let dvacátého století bylo rozhlasové vysílání považováno za absolutní zázrak techniky. Bohužel druhá světová válka stála za jistým zabrzděním rozhlasového vývoje. Je známo, že podstatná technická a programová část rozhlasu vznikla v předválečném Československu, kdežto její ideologická část byla poznamenána v Československu poválečném, a jsou tak od sebe historicky odděleny²⁶.

Z pozice historie Československého rozhlasu je velmi důležité připomenout datum 18. 5. 1923, kdy se Československo stalo prvním státem ve střední Evropě, kde bylo zahájeno pravidelné rozhlasové vysílání. Z pohledu vysílání je nutno připomenout, že v těchto začátcích bylo vysílání velmi provizorní, vysílalo se od 20:15 do 21:15 hodin. Postupně docházelo ke zlepšování technických i personálních podmínek, přičemž v roce 1924 nastoupil první hlasatel **Adolf Dobrovolný**, jehož můžeme označit za jakéhosi praotce dnešních hlasatelů. Došlo k zahájení výstavby první skutečně rozhlasové stanice ve Starých Strašnicích, která je napojena na strategická kulturní místa, jako je Národní divadlo, Pražský hrad nebo Obecní dům. Za první impulz k veřejnoprávní službě můžeme považovat zahájení německého, ukrajinského a maďarského vysílání pro národnostní menšiny a rok 1926, kdy vzniká tzv. Zemědělský rozhlas, za jehož vznikem byla myšlenka spojit zemědělský venkov s kulturními a hospodářskými středisky státu. Roku 1927 se zapojuje do celostátního vysílání také stanice Bratislava²⁷.

Roku 1938, v době, kde se rozhlas chystal oslavit své dvacáté výročí vzniku, se objevuje mnichovská dohoda. Funkce Československého rozhlasu se začíná obracet k obraně státu. Dne 15. 3. 1939 vysílá rozhlas zprávu o vzniku Protektorátu Čechy a Morava a vniknutí německé armády na naše území. Velmi záhy dochází

---

²⁵ BARTHOLOMEW, R., E. *The The Martian Panic Sixty Years Later: What Have We Learned?* In. www.csicop.org [online], 1998 [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.csicop.org/si/show/the_martian_panic_sixty_years_later_what_have_we_learned>.

²⁶ ROZHLAS.CZ. *Historie*. In. www.rozhlas.cz [online], 2002, [cit. 17. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.rozhlas.cz/80/historie/>>.

²⁷ VOTAVOVÁ, J. *Stručný nástin historie Českého rozhlasu: příspěvek k 70. výročí*. 1. vyd. Praha: Studijní a výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1993. s. 18-42.

k obsazení Československého rozhlasu a jeho následnému přebudování na říšskou stanici. Češi ale o své vysílání nepřišli, J. Votavová (1933, s. 44) dodává, že: „8. 9. 1939 začíná vysílat Československý rozhlas z Londýna a od roku 1941 pak BBC Moskva vysílá relace pro české posluchače“²⁸.

Po roce 1945 se rozhlas vrací zpět do národních rukou, ovšem po roce 1948 se stal plně závislý na komunistické straně, ač musíme připustit, že svou propagandou, vysíláním ve prospěch komunistické strany, se tento vývoj dal jistě očekávat. Je známo, že roku 1957 vznikl Československý výbor pro rozhlas a televizi.

Od roku 1959 je pak řízení rozhlasu a televize svěřeno do rukou Ústředního výboru KSČ. Nutno však podotknout, že v roce 1968 při vpádu vojsk Varšavské smlouvy si Československý rozhlas zachoval pohotovost a významně se podílel na informovanosti občanů za nepřehledné a těžké situace, i když zprávy stále procházely přísnou selekcí. Roku 1985 byl z nařízení Ústředního výboru strany vydán Ideově tematický plán rozhlasového vysílání, který předpokládal skladbu vysílacího schématu jako tematické vysílání o válce a míru, zločinech kapitalismu, imperialismu a jiných nepřátelských ideologií nebo propagace myšlenek marxismu-leninismu. Již tehdy ale bylo zřejmé, že komunistický režim spěje ke svému konci, tematizované vysílání nebylo bráno zcela vážně a roku 1988 proběhlo zrušení rušiček zahraničního vysílání. V roce 1989 pracovníci Československého rozhlasu do poslední chvíle drželi solidaritu s Komunistickou stranou Československa. Dne 17. listopadu 1989 bylo rozhlasové zpravodajství neschopné reagovat na nově vzniklou politickou situaci a trvalo několik týdnů, než se vnitřní struktura přizpůsobila novým poměrům. Převratným se pak stává rok 1992, kdy vzniká po rozdělení Československa Český rozhlas a 21. 2. pak Rada pro rozhlasové a televizní vysílání. Od této chvíle existuje Český rozhlas v takové podobě, jaké ho známe dnes, je institucí, která je zaměřená na službu každému jednotlivému posluchači²⁹.

Velkou úlohou u rozhlasové hry je její zpracování. Je-li hra vytvořena nekvalitně, respektive neprofesionálně, je toto v neprospěch samotného rozhlasového diváka, který je na rozdíl od toho televizního ochuzen o vizuální stránku hry. Otázkou však zůstává,

---

²⁸ VOTAVOVÁ, J. *Stručný nástin historie Českého rozhlasu: příspěvek k 70. výročí*. 1. vyd. Praha: Studijní a výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1993. s. 44.

²⁹ VOTAVOVÁ, J. *Stručný nástin historie Českého rozhlasu: příspěvek k 70. výročí*. 1. vyd. Praha: Studijní a výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1993. s. 82-114 .

zda tato absence je na škodu počítku, který příjemce akustického zpracování hry má. Je pravda, že režisér a herec nemohou v rozhlasu dramatickou postavu tvořit gestem, pohybem či kostýmem, stále však mají k dispozici zvukovou stránku postavy, která je přítomna samozřejmě i na jevišti. Jelikož však v rozhlasu je to jediný prostředek, pomocí kterého může být v posluchači vyvolán estetický zážitek, musí s ním tvůrci a především pak herci zacházet velmi obezřetně, citlivě, bez falše a pravdivě. Na jevišti totiž různé intonační prohřešky či nepřesnosti mohou díky divákově roztříštěné pozornosti mezi vizuální a akustické podněty zůstat bez povšimnutí. Pozornost rozhlasového posluchače je však vázána pouze na zvukové podněty a je dobře známo, že mikrofon bývá nemilosrdný a veškerou faleš v hlase herce odhalí. Pokud však roli rozhlasového herce zvládne, toto médium jemu i režisérovi skýtá řadu prostředků, pomocí kterých může nahradit, nebo spíše v divákově mysli vyvolat reálnou představu hmotných složek dramatu. Je to například právě ona zmiňovaná intonace, dále pak modulace, tempo a rytmus hlasu³⁰.

Nejstarší autorská hra, která byla napsána přímo pro rozhlas, se vysílala 30. listopadu 1926. Jednalo se o náladovou scénu *Přástky* od autora Miloše Kareše v režii Miloše Čtrnáctého. Server www.pribehrozhlasu.cz (2014, online) uvádí: „*Tou dobou se konal takzvaný propagační týden rozhlasu. Rozhlasová hra byla úplně nový žánr, se kterým nikdo neměl zkušenosti. Když rozhlas vypsal literární soutěž, ve které se snažil najít autory pro své vysílání, skončilo to fiaskem. Ani přes roční lhůtu se nepodařilo vyhlásit vítěze a Věstník Radiojournalu v roce 1927 smutně konstatoval, že žádná ze 174 obdržených prací nesplnila podmínky. Přástky jsou sice první rozhlasová hra, ale Kareš je vlastně napsal jako druhé v pořadí. Jako první vznikla scénka Staropražský večer, ve které dva staří přátelé vzpomínají na 70. léta 19. století. Bylo to víceméně jenom stylizované vyprávění, ale posluchačům se líbilo a vyžádali si zopakování ještě v prosinci. Oproti tomu v Přástkách došlo na hudební kompozice, písničky a zvukové efekty. Hra byla krátká a postavená na folklorních motivech*“³¹.

Máme-li jasně vymezit ukázkou bravurně zvládnuté rozhlasové hry, kdy se sešla dobrá myšlenka s dobrým textem, je třeba zmínit ztvárnění *Války s Mloky* spisovatele Karla

³⁰ VEDRAL, J., VEDRAL, H. *Jiří Horčíčka - rozhlasový režisér*. 1. vyd. Brno: Větrné mlýny, 2003. 210 s. ISBN 80-86151-83-2, s. 152.

³¹ PRIBEHZOZHLASU.CZ. *Nejstarší rozhlasová hra*. In. www.pribehrozhlasu.cz [online], 2014, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.pribehrozhlasu.cz/odhaleni-89+1/rozhlasove-rekordy/2799049>>.

Čapka. Nejprve vycházela jako román na pokračování v letech 1935–1936 v Lidových novinách. Rozhlasová adaptace se vysílala od roku 1958. Režisér Jiří Horčička a dramaturgie rozhlasových her té doby vytvořili sci-fi velmi dobré úrovně. Tato hra je jasným předpokladem, že dobrý text může být předpokladem pro dobrou rozhlasovou hru. Měl by však mít v sobě onen výše zmíněný prostor pro posluchačovu fantazii³². Reportážní rozhlasové hry psal i Bedřich Václavek, který ke své tvorbě využíval odborný materiál, lidovou slovesnost i beletrii. Na přelomu 20. a 30. let s rozhlasem spolupracovali Karel Hašler i členové Červené sedmy, Oldřich Nový či Vlasta Burian a další³³.

---

³² HRZ, I. *Jak vzniká dobrá rozhlasová hra?* In. www.radioservis-as.cz [online], 2011, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.radioservis-as.cz/archiv11/16_11/16_tema.htm>.

³³ BĚHAL, R. *Vývoj české rozhlasové reportáže, I. část (1923-1938) Nástin vývoje žánru*. Praha: Československý rozhlas, 1962. 188 s. C-06 12035, s. 56.

2 ÚSPĚŠNÉ TELEVIZNÍ SERIÁLY DO ROKU 1989

Seriály se dotýkají každého člověka. V dnešní době internetu, všeobecné propojenosti médií a digitalizace je opravdu nemožné se s televizním seriálem neseťkat. Divák se dokáže identifikovat s řadou hlavních hrdinů, může s nimi sdílet řadu veselých, ale také smutných zážitků. Hlavní děj nového dílu se stává tématem debat mezi přáteli, čímž popularita jednotlivých sérií neustále narůstá.

Jedna z hlavních kolébek seriálů na pokračování, které se zaměřují na emoce diváka, USA, zavedl termín **soap opera**. Soap opera je rozhlasový a televizní seriálový žánr, který je založen na mezilidských vztazích a emocích, přičemž jeho zápletky jsou zpravidla plytké, avšak dramatické, většinou určené spíše ženskému publiku. Soap opera se vyznačuje také velkým počtem dílů. Server mediaguru.cz (2013, online) uvádí: *„Pojem soap opera vznikl ve spojení s prvními sponzory těchto seriálů, jimiž byly již od dvacátých let 20. století v USA firmy prodávající mýdla (soap) a kosmetiku. Původně byla soap opera určena pro rozhlasové dopolední vysílání. Jak známe i z českých rozhlasových dramatizací, důležitou součástí původních rozhlasových děl je hudba - odtud ‚opera‘. Soap + opera = soap opera. Po vzniku televize se soap opera přesunula do televizního vysílání a u nás se pro ni zažil název telenovela³⁴.“* Typickým představitelem je kupříkladu seriál Dallas nebo Báječní a bohatí (tento seriál dosáhl 4000 dílů) z USA.

Jaké byly nejúspěšnější seriály do roku 1989, se autorka bakalářské práce pokusí vytyčit v dalších podkapitolách, přičemž u některých z nich se zastaví podrobněji.

2.1 Nejúspěšnější seriály České televize

2.1.1 Období 1959–1965

Rodina Bláhova (1959, režie: Jaroslav Dudek, Stanislav Strnad)

Převážně komediální, někdy lehce komunálně kritické příběhy rodiny pojmenované podle jednoho z tvůrců vstoupily na obrazovky Československé televize

---

³⁴ MEDIAGURU.CZ. *Soap opera*. In. www.mediaguru.cz cz [online], 2013, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.mediaguru.cz/medialni-slovník/soap-opera-2/>>.

9. prosince 1959 jako vůbec první československý seriál. Seriál se dočkal oproti očekávání deseti dílů. Jednotlivé epizody se natáčely v Měšťanské besedě v přímém přenosu a jediným dílem, který se kompletně zachoval, byl poslední, z předtočeného programu ze silvestra 1960³⁵.

Tři chlapi v chalupě (1962, režie: František Filip, Jaroslav Dudek, Miloslav Zachata, Jaromír Vašta, Václav Hudeček, Jiří Nesvadba)

První populární televizní seriál Tři chlapi v chalupě byl vysílán v roce 1962 až 1963. Měl 18 dílů. Hlavním autorem nápadu a scenáristou byl Jaroslav Dietl. Některé díly psali i jiní autoři (např. herec Ilja Prachař). Z celého seriálu se v archivu Československé televize zachovaly jen poslední dva díly³⁶. Je že na V seriálu hrála tehdejší špička českého herectví a točilo se taky se všemi profesionálními náležitostmi³⁷.

2.1.2 Období 1966–1970

Eliška a její rod (1966, režie: Jaroslav Dietl)

Šedesátá léta, malá pražská hospoda a v ní Eliška Rabasová, její rodina a lidé kolem ní. To je svět jednoho z prvních komediálních seriálů Jaroslava Dietla, významného tvůrce naší televizní seriálové tvorby³⁸. Autor ve scénářích projevoval výraznou tvůrčí invenci, smysl pro humor a schopnost napsat příběh pro konkrétní herecký typ – v tomto případě pro legendární a nenapodobitelnou Olgu Scheinpflugovou³⁹.

---

³⁵ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=6&page=serialy-ct>>.

³⁶ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=6&page=serialy-ct>>.

³⁷ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 238-239.

³⁸ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=5&page=serialy-ct>>.

³⁹ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 61.

Píseň pro Rudolfa III. (1967, režie: Jaromír Vašta)

Muzikálová féerie autora Jaroslava Dietla a Jaromíra Vašty z let 1967–1968. Vzniklo celkem 8 dílů po 75 minutách⁴⁰. Jaroslav Dietl zde prokazuje velkou scenáristickou jistotu. Vymýšlí příběh řezníka Rudolfa a jeho rodiny, především dcery Šárky. Seriál je významný také proto, že v sedmém dílu zazněla legendární Modlitba pro Martu⁴¹.

Klapzubova jedenáctka (1968, režie: Eduard Hofman)

Jedenáct synů majitele autosprávkárny Klapzuby tvoří nepřekonatelný fotbalový tým. Jeho snem je účast mužstva ve finále Evropského poháru. I přes nesporné kvality jeho synů se to kvůli intrikám ve fotbalovém světě málem nepodaří. (13 x 28 min)⁴².

Sňatky z rozumu (1968, režie: František Filip)

Historický televizní seriál z dob národního obrození, který natočil český režisér František Filip na motivy románů Sňatky z rozumu a Císařské fialky českého spisovatele Vladimíra Neffa. V roce 1986 bylo natočeno pokračování seriálu Zlá krev⁴³.

Hříšní lidé města pražského (1968, režie: Jiří Sequens st.)

Třináctidílný seriál kriminálních případů ze třicátých let minulého století podle povídek Jiřího Marka. Pražská mordparta policejního rady Vacátka bojuje s podsvětím. Ani ten nejrafinovanější zločinec nemá šanci uniknout dedukčním schopnostem inspektorů Mrázka, Brůžka a Bouše⁴⁴.

F. L. Věk (1970, režie: František Filip)

F. L. Věk je černobílý třináctidílný televizní seriál ČSSR režiséra Františka Filipa podle historického románu Aloise Jiráska F. L. Věk. Děj pojednává o českém vlastenci, publicistovi a skladateli z doby národního obrození. Předlohou pro románovou

---

⁴⁰ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=5&page=serialy-ct>>.

⁴¹ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 166.

⁴² DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=5&page=serialy-ct>>.

⁴³ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=5&page=serialy-ct>>.

⁴⁴ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=5&page=serialy-ct>>.

i seriálovou postavu Věka byla historická osobnost Františka Vladislava Heka. Poslední díl seriálu nesměl být vysílán před rokem 1989⁴⁵.

2.1.3 Období 1971–1975

V tomto údobí, kdy začínala normalizace a zesílil vliv komunistické strany na televizní tvorbu, vznikla celá řada seriálů, které skončily v zapomnění diváků. Autorka si dovoluje připomenout pouze ty nejúspěšnější.

Taková normální rodinka (1971, režie: Jaroslav Dudek)

V jednom domě spolu žijí zástupci čtyř generací, o nichž se rozhodně nedá říct, že jsou úplně „normální“. Ačkoli to tvůrci v době vzniku netušili, natočili vlastně první český sitcom. První příběh seriálu byl původně natočen v roce 1967 jako samostatná komedie, po velkém diváckém úspěchu byl pak celý seriál dokončen⁴⁶.

Jana Eyrová (1972, režie: Věra Jordánová)

Čtyřdílný miniseriál Jana Eyrová vznikl v roce 1972 podle stejnojmenného románu Charlotty Brontëové. Vypráví příběh dívky, která svým charakterem, statečností a vytrvalostí získává úctu i lásku lidí kolem sebe. Jana Eyrová je jeden z prvních moderních typů dívky nebo ženy v literatuře, citově bohaté a oduševnělé bytosti, která hrdě vystupuje proti pokrytectví, falši a dobovým předsudkům⁴⁷. Román Jane Eyrová, který patří ke klasickým dílům anglické literatury, je do značné míry autobiografický. Objevují se zde zkušenosti autorky z neveselého dětství i popis postavení ženy v tehdejší Anglii. Román poprvé vyšel v roce 1847, Charlotte Brontëová ho vydala pod pseudonymem, aby se vyhnula předsudkům, které v té době ženské autorky vyvolávaly. Román se dočkal okamžitého úspěchu a později i mnoha divadelních, filmových a televizních adaptací z důvodu neotřelého a odvážného pojetí skutečnosti⁴⁸.

---

⁴⁵ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=5&page=serialy-ct>>.

⁴⁶ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=4&page=serialy-ct>>.

⁴⁷ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=4&page=serialy-ct>>.

⁴⁸ DATABAZEKNIH.CZ. *Jana Eyrová*. In. www.databazeknih.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.databazeknih.cz/knihy/jana-eyrova-jane-eyre-151850>>.

Byli jednou dva písaři (1972, režie: Ján Roháč)

Byli jednou dva písaři je desetidílný český televizní seriál z roku 1972 režiséra Jána Roháče. Je natočen jako volná adaptace knihy Gustava Flauberta *Bouvard a Pécuchet*. Děj pojednává o dvou francouzských písařích v 19. století. Oba mají těsně před penzí a společně se usadí na jednom statku na venkově. Nadšeně se věnují různým vědeckým a pseudovědeckým disciplínám, většinou však neúspěšně⁴⁹. Jednou pěstují melouny, podruhé postaví umělou zříceninu, poté kříží kozla s ovci, objevují nový likér, pouštějí se do medicínských experimentů, aby posléze hráli divadlo, bavili se tělovýchovou a všechno to skončilo svatbou. V brilantní podívané a originálních dialozích, které si oba hlavní hrdinové vytvářejí zcela po svém, improvizovaně, a na druhé straně s odpovědným vědomím, že natáčejí opravdu něco velkého, nechybí nic z talentovaného hereckého kumštu, z originálního textu budoucího mistra českých seriálů, z navýsost profesionální realizace avantgardního a televizního režiséra⁵⁰.

Slovácko sa nesudí (1974, režie: Petr Tuček)

Slovácko sa nesudí je československý komediální seriál natočený podle stejnojmenné humoristické knihy Zdeňka Galušky, který se skládá ze dvou sérií. První série byla natočena v roce 1975 a druhá v roce 1984. Hlavní roli stařečka Pagáča hraje Jozef Kroner, druhou hlavní roli Jury Kláska vytvořil Oldřich Velen⁵¹. Dvanáctidílný seriál ze života slovácké vesnice počátkem dvacátého století se podařil. S úsměvem, a z dnešního pohledu dokonce s nadsázkou a určitou dávkou nostalgie ukázal, že závist, malost, netolerance a hloupost byly mezi lidmi odnepaměti. A zároveň zdůraznil, že moudrost, humor a laskavý přístup k životu mnohé vyřeší⁵².

---

⁴⁹ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=4&page=serialy-ct>>.

⁵⁰ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 17.

⁵¹ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=4&page=serialy-ct>>.

⁵² MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 211.

Byl jednou jeden dům (1974, režie: František Filip)

Byl jednou jeden dům je televizní seriál z přelomu 60. a 70. let, který se natáčel po Pražském jaru. Odehrává se v pavlačovém domě v Praze v Bagounově ulici. Zachycuje období před, při a po druhé světové válce⁵³.

Chalupáři (1974, režie: František Filip)

Jedenáctidílný seriál komediálních příběhů F. Vlčka a V. P. Borovičky, který již od své premiéry v roce 1975 potěšil řadu diváků mnoha generací, čerpá svůj humor ze symbiózy člověka městského a člověka vesnického⁵⁴.

Nejmladší z rodu Hamrů (1975, režie: Evžen Sokolovský)

Nejmladší z rodu Hamrů je jedenáctidílný černobílý televizní seriál z roku 1975 natočený v režii Evžena Sokolovského. Seriál ukazuje problematiku vesnice od roku 1945 až do roku 1972. Seriál je koncipován ryze propagandisticky jakožto oslava socialistické zemědělské velkovýroby⁵⁵.

2.1.4 Období 1976–1980

Muž na radnici (1976, režie: Evžen Sokolovský)

Jedenáctidílný seriál o osudech Františka Bavora, aktivního obětavého poslance a funkcionáře národního výboru ve Starém Kunštátu, o jeho radostech a starostech s budováním města, ale i o jeho osobním životě⁵⁶. Muž na radnici patří do množiny seriálových televizních děl, která vychvalovala socialistický životní ideál⁵⁷.

---

⁵³ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=4&page=serialy-ct>>.

⁵⁴ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=4&page=serialy-ct>>.

⁵⁵ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=4&page=serialy-ct>>.

⁵⁶ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=3&page=serialy-ct>>.

⁵⁷ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 126.

Nemocnice na kraji města (1977, režie: Jaroslav Dudek)

Nemocnice na kraji města je televizní seriál Československé televize, který podle scénáře Jaroslava Dietla natočil režisér Jaroslav Dudek. Jeho natáčení bylo zahájeno v roce 1976 s Karlem Högerem v hlavní roli primáře Sovy. Ten však v průběhu natáčení (v roce 1977) náhle zemřel a do role primáře Sovy byl narychlo obsazen slovenský herec Ladislav Chudík. Premiéra 1. série, která čítala 13 dílů, proběhla 5. listopadu 1978. Po velkém úspěchu pak bylo dotočeno dalších sedm dílů⁵⁸.

Žena za pultem (1977, režie: Jaroslav Dudek)

Normalizační dílo z dob reálného socialismu referuje o životě a starostech obyčejné prodavačky Anny Holubové (Jiřina Švorcová) a jejích kolegyně z prodejny potravin. V době, kdy byl seriál uveden, byl velmi oblíbený, ostatně jako všechna díla z pera Jaroslava Dietla, přestože nezakrytě propagoval tehdejší společenské zřízení. Objevovaly se v něm zavádějící scény s plnými pulty potravin a ochotnými prodavačkami, což ne zcela odpovídalo realitě. V době vzniku byl soudruhy z dramaturgického dozoru (cenzory) kritizován pro neuspořádaný osobní život hlavní hrdinky⁵⁹.

Dnes v jednom domě (1979, režie: František Filip)

Zatímco se v seriálu Oldřicha Daňka a Jana Otčenáška Byl jednou jeden dům diváci seznámili s osudy lidí žijících v domě špeditéra Nerudného na sklonku třicátých let, zavede nás další devítidílný seriál stejných autorů do doby podstatně novější. Jak už říká název seriálu, hrdiny příběhů jsou lidé, kteří našli domov v jednom ze sídlištních bloků v lokalitě Sojčí vrch⁶⁰. Zpočátku, když se budoucí nájemníci potkávají při obhlídkách vytouženého domova, tak ještě netuší, že spolu jednou budou bydlet. Server csfd.cz (2014, online) popisuje jednotlivé hrdiny: „*Mladý dělník Krejza a jeho žena Jarka sem chodí snít o vlastním bytě, Zdena Pilichová, takto pedikérka, už na holém prostranství vidí nejen dům, ale i vzorné středisko služeb, stavbyvedoucí*

---

⁵⁸ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=3&page=serialy-ct>>.

⁵⁹ CSFD.CZ. *Žena za pultem*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/99723-zena-za-pultem/>>.

⁶⁰ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=3&page=serialy-ct>>.

Panc tu na sídlišti pracuje a dům staví i pro sebe, ale například důchodce Petr bok se vší mocí vzpírá opustit půvabnou Kampu a se svou ženou sem přijde jen z donucení⁶¹.

Třicet případů majora Zemana (1974, režie: Jiří Sequens st.)

Třicet případů majora Zemana je televizní seriál natočený v letech 1974–1979. Režisérem byl Jiří Sequens, děj se odehrává mezi léty 1945 a 1973. Hlavní postavou je příslušník SNB Jan Zeman, kterého hraje Vladimír Brabec. Ten se vyskytuje v každém díle a postupně se v seriálu vypracuje z civilisty až na náčelníka pražské kriminálky⁶².

Plechová kavalérie (1979, režie: Jaroslav Dudek)

Seriál Jaroslava Dietla z rolnického prostředí má 7 dílů a byl natočen v roce 1979. Vypráví o brigádě kombajnérů z Nepomuku na Plzeňsku a o jejich vedoucím Vítu Kubánkovi, kterého si zahrál Jan Hartl⁶³.

Zkoušky z dospělosti (1979, režie: Jiří Adamec)

Šestidílný televizní seriál ze života studentů maturitního ročníku natočil tvůrčí tým scenáristů Karla Štorkána, Jiřího Bednáře, Jiřího Adamce. Na úspěšnou spolupráci autoři navázali o šest let později ve zcela stejném složení dalším seriálem z podobného prostředí s názvem Bylo nás šest⁶⁴.

Inženýrská odysea (1979, režie: Evžen Sokolovský)

Třináctidílný televizní seriál zobrazuje osudy tří mladých inženýrů, kteří hledají své uplatnění v různých odvětvích strojírenského průmyslu. Příběh se odehrává v prostředí tkalcovských stavů, ve sférách vyspělé moderní techniky i v zákulisí

---

⁶¹ CSFD.CZ. *Dnes v jednom domě*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/147490-dnes-v-jednom-dome/>>.

⁶² DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=3&page=serialy-ct>>.

⁶³ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=3&page=serialy-ct>>.

⁶⁴ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=3&page=serialy-ct>>.

zahraničního obchodu a ukazuje i palčivé problémy naší ekonomiky v tehdejších dobách⁶⁵.

Okres na severu (1980, režie: Evžen Sokolovský)

Hrdinou třináctidílného seriálu je okresní tajemník KSČ v Brodu Josef Pláteník. Působí v silně průmyslovém a bouřlivě se rozvíjejícím se kraji. Každý jeho den je plný událostí, které je nutno řešit. Pláteník je člověk, který cítí svou odpovědnost za přítomnost i budoucnost naší země⁶⁶.

2.1.5 Období 1980–1985

Toto období normalizace se vyznačuje vývojem seriálů, které si autorka dovoluje specifikovat jako seriály divácky atraktivnější s širší dějovou osnovou. Z tohoto důvodu vybírá ty, které se dodnes v našich televizích reprízuji.

Doktor z vejminku (1982, režie: Zdeněk Podskalský st.)

Martin Růžek v cyklu komedií J. Dietla. Doktor z vejminku je cyklus volně řazených komedií, které nemají pevně vázanou dějovou konstrukci, ale spojuje je hlavní postava advokáta v penzi, osoba doktora Kostrhúna⁶⁷.

Malý pitaval z velkého města (1982, režie: Jaroslav Dudek)

V tomto seriálu se můžeme setkat s partou pražských kriminalistů, kteří pátrají po pachatelích drobných i těch nejzávažnějších zločinů. U některých případů jim jde vše s úsměvem, u jiných do smíchu není nikomu, ani těm nejotrlejšími. Skvělé herecké obsazení zajistí příjemnou zábavu i po letech. Vedoucím kriminalistického týmu je náčelník Břetislav Kubát (Ladislava Frej) a jeho podřízenými Rudolf Pekař (Vlastimil

---

⁶⁵ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=3&page=serialy-ct>>.

⁶⁶ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=3&page=serialy-ct>>.

⁶⁷ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=2&page=serialy-ct>>.

Hašek), Libor Krejčířek (Jiří Krampol), Kamil Hamřík (Pavel Zedníček) a nejmladší vyšetřovatel Jiří Otradovec (Michal Pešek)⁶⁸.

Dobrá voda (1982, režie: František Filip)

Hlavním hrdinou dnes již klasického seriálu Jiřího Hubače a režiséra Františka Filipa z roku 1982 je inženýr Josef Hovora, vzdělaný zemědělský odborník, který chovu ušlechtilých koní zasvětil celý život⁶⁹.

Dynastie Nováků (1982, režie: Ivo Novák)

Po 13 dílů se budeme setkávat s rodinou, která prožívá své problémy i radosti. Každý člen této železničářské rodiny žije svůj život se svými nejbližšími. Život, v němž všichni dohromady vytvářejí rodinný kolektiv, a to nejen tím, že rádi a s chutí muzicírují. Rodu Nováků vévodí patriarcha Maxmilián, bývalý strojvedoucí. Jeho syn Jan vede brigádu socialistické práce na elektrifikaci. Janova dcera Lída funguje jako výpravčí a syn Martin právě dokončil železniční průmyslovku. Jen starší syn Pepa se odrodil. Je mistrem v autoservisu. Otec Jan převzal u příležitosti svých padesátin vyznamenání, může spokojeně rekapitulovat svůj dosavadní život. Jenže ta spokojenost dostala v noci trhlinu, která mu pokazila nejkrásnější den jeho života⁷⁰.

Sanitka (1984, režie: Jiří Adamec)

Sanitka je jedenáctidílný televizní seriál ČSSR z roku 1984 režiséra Jiřího Adamce. Děj tohoto díla je zasazen do prostředí záchranné služby za doby normalizace. Bylo natočeno i volné pokračování seriálu, avšak s režisérem Filipem Renčem⁷¹. Sanitka je původní televizní seriál, který se snažil zaznamenat rozhodující momenty ve vývoji pražské záchranné služby v letech 1956–1975 a podal také svědectví o náročnosti práce jejích zaměstnanců. Sanitka 2 volně navázala na legendární sérii z osmdesátých let, kterou proslavil na svou dobu výjimečný příběh z prostředí záchranné služby, herecké osobnosti i seriálová hudba s titulní písní Můj čas. Volně navazující druhá řada

---

⁶⁸ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=2&page=serialy-ct>>.

⁶⁹ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=2&page=serialy-ct>>.

⁷⁰ CSFD.CZ. *Dynastie Nováků*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/162819-dynastie-novaku/>>.

⁷¹ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=2&page=serialy-ct>>.

se divákům představila ve 13 dílech jako nový samostatný příběh. Nabídla setkání s původními postavami, dnes o něco staršími, i s postavami novými, které se připojují k televiznímu románu o záchranné službě těchto dní. Byl to stejný úkol jako před lety, ale přesto se v mnohém změnil, stejně jako se změnila doba i lidé, kteří v ní žijí⁷².

Rozpaky kuchaře Svatopluka (1984, režie: František Filip)

Třináctidílný seriál o kuchaři Svatopluku Kuřátkovi zachycuje radosti i starosti hlavního hrdiny na pracovišti i v soukromém životě. Je to první seriál, kde měli diváci možnost v určitých fázích ovlivnit, jak bude děj příběhu pokračovat. Hlasovalo se prostřednictvím vypínačů – rozsvěcováním nebo zhasínáním žárovek⁷³. Veskrze se jednalo o normalizační seriál, u něhož nebylo prokázáno, zda daný systém hlasování vůbec kdy fungoval.

Bambinot (1984, režie: Jaroslav Dudek)

Šestidílný televizní seriál režiséra Jaroslava Dudka na motivy povídky Josefa Nesvadby. Děj se odehrává ve fiktivní monarchii Lauretánii kdesi v Evropě, kde vznikl vynález přístroje jménem Bambinot⁷⁴. Žánr science-fiction, do kterého tento seriál spadá, je umělecký žánr s výskytem spekulativních technologií a přírodních jevů v díle. Děj tohoto typu je velmi často zařazen do vesmíru, budoucnosti či alternativní historie. Velmi často bývá také zaměňován za žánr fantasy, kde se ovšem objevuje spíše magie. Za zakladatele sci-fi se často považují Jules Verne a Herbert George Wells⁷⁵.

My všichni školou povinní (1984, režie: Ludvík Ráža)

Snad každý vzpomíná na svá školní léta – ať už s nostalgií, úsměvem či dokonce nelibostí –, nevyhnul se tomu nikdo. I proto se těší takové divácké oblibě filmy a seriály ze školního prostředí. Jedním z nich je i český seriál *My všichni školou povinní*, který

---

⁷² CESKATELEVIZE. *Sanitka*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/899022-sanitka/>>.

⁷³ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=2&page=serialy-ct>>.

⁷⁴ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=2&page=serialy-ct>>.

⁷⁵ SGJOLINAR.BLOG.CZ. *Sci-fi anebo O čem to je*. In. www.sgjolinar.blog.cz [online], 2009, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://sgjolinar.blog.cz/0907/sci-fi-aneb-o-cem-to-je>>.

v roce 1984 natočil režisér Ludvík Ráža⁷⁶. Divák se zde setkává s malým prvňákem Jirkou Olivou, jeho bratrem Lubošem, s Jitkou Povejšovou a Barčou Hrdinovou, Jolankou a Jindrou Joklovými, jejich rodiči – soudcem Olivou (Jiří Bartoška) a jeho ženou (Jana Šulcová)-, herečkou oblastního formátu Alicí Povejšovou (Jana Preissová) a jejím manželem, hudebníkem Filipem Povejšem (Jaromír Hanzlík), budeme sledovat rozvodové problémy rodičů Joklových (Jiřina Bohdalová a Vladimír Brabec). V neposlední řadě je tu učitelský sbor: oblíbený učitel Lamač (Jiří Sovák), ředitelka školy (Věra Galatíková), krásně nesympatická nervní učitelka Hajská (Gabriela Vránová), nastupující učitel Michal Karfík (Miroslav Vladyka) a nová pionýrská vedoucí Jana Vychodilová (Veronika Žilková), učitelka Zmatlíková (Dana Medřická) a mnoho dalších⁷⁷.

Synové a dcery Jakuba skláře (1985, režie: Jaroslav Dudek)

Třináctidílný televizní seriál natočený v roce 1985 podle scénáře Jaroslava Dietla. Sága o osudech rodiny Jakuba Cirkla, který v roce 1899 přichází do huti v Albrechticích jako mladý vandrovník⁷⁸. Seriál se řadí k normalizačním dílům, ovšem server csfd.cz (2014, online) připomíná následující: „*Zkušený autor Jaroslav Dietl však v seriálu politiku často zametl pod koberec a napsal krásnou rodinnou ságu plnou lidskosti, ovšem neúprosná dobová cenzura mnohé jeho motivy, scény či dialogy úplně vyškrtla, osekala nebo aspoň výrazně zkrátila. V seriálu uvidíme celou plejádu českých herců, z kterých mnozí v seriálech účinkovali jen celkem výjimečně (Daniela Kolářová) a někteří herci právě v tomto seriálu podali výkony, které jsou v celé jejich kariéře jako jediné hodné povšimnutí (Jiří Krampol). Seriál byl natočen v městečku Tasice (nedaleko Ledče nad Sázavou), kde v roce 1796 založili jednu z nejstarších skláren ve střední Evropě. Časem tu vznikl sklářský skanzen, oblíbený cíl návštěv českých i zahraničních turistů, kde si sami mohou vyfouknout skleněný výrobek⁷⁹“.*

---

⁷⁶ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=2&page=serialy-ct>>.

⁷⁷ CSFD.CZ. *My všichni školou povinní*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/111254-my-vsichni-skolou-povinni/>>.

⁷⁸ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=2&page=serialy-ct>>.

⁷⁹ CSFD.CZ. *Synové a dcery Jakuba skláře*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/137494-synove-a-dcery-jakuba-sklare/>>.

Vlak dětství a naděje (1985, režie: Karel Kachyňa)

Šestidílný seriál *Vlak dětství a naděje* podle románů Věry Sládkové *Poslední vlak z Frývaldova* a *Pluky zla* natočil v roce 1985 režisér Karel Kachyňa. Příběhy viděné očima citlivé dívky, která je zároveň jejich vypravěčkou, zachycují těžké období předválečných a válečných let⁸⁰.

Slavné historky zbojnické (1985, režie: Hynek Bočan)

Slavné historky zbojnické je československá historická mini série natáčená v roce 1985. Celkem bylo natočeno 6 epizod, každá o délce 59 minut, které pojednávají o osudech loupežníků a novodobě i vrahů a zbojníků⁸¹.

Velké sedlo (1985, režie: František Mudra)

Devítidílný seriál Jaroslava Dietla o pitné vodě a lidech kolem ní. Snad trochu romantickou představu o vodohospodářích a jejich životě natočil pro Televizní studio Ostrava František Mudra⁸².

Třetí patro (1985, režie: Karel Smyczek)

V šestidílném seriálu sledujeme osud Martina Brázdy, který ihned po skončení základní vojenské služby nastoupí jako mistr odborné výchovy na střední odborné učiliště. Místo slíbeného 1. ročníku je ale přiřazen rovnou ke třetákům, kteří jsou věkem jen o něco málo mladší než Martin. Samozřejmě že získat si v takovémto případě autoritu je velmi složité⁸³.

---

⁸⁰ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=2&page=serialy-ct>>.

⁸¹ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=2&page=serialy-ct>>.

⁸² DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=2&page=serialy-ct>>.

⁸³ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=2&page=serialy-ct>>.

2.1.6 Období 1986–1989

Zlá krev (1986, režie: František Filip)

Osudy rodin Bornů, Nedobylů i Pecoldů pokračují v tomto sedmidílném seriálu. Seriál navazuje na Sňatky z rozumu, které byly natočeny v roce 1968 podle prvních dvou dílů románové pentalogie Vladimíra Neffa – Sňatky z rozumu a Císařské fialky⁸⁴.

Gottwald (1986, režie: Evžen Sokolovský)

Pětídílný seriál podle scénáře Jaroslava Matějky o vůdci československého proletariátu je dramatickou rekonstrukcí života a zápasu dělnické třídy v letech 1928–1948, kdy osobnost Klementa Gottwalda v čele KSČ dovedla dějinný zápas k vítěznému závěru⁸⁵. Je známo, že seriál byl připraven k devadesátému výročí narození Klementa Gottwalda. Rovněž není tajemstvím, že Evžen Sokolovský nabídl roli Gottwalda Jiřímu Štěpničkovi také proto, aby si tento herec vylepšil svůj kádrový profil. Štěpnička této své role vždy litoval. Idylické ztvárnění tohoto prezidenta bylo velmi odtrženo od historických faktů. Útvar pro studium totalitních režimů uvádí rozdílné počty popravených odpůrců režimu za vlády Klementa Gottwalda, přičemž jejich cílem bylo upevnit pozice komunistické strany, a to jednak přímou likvidací odpůrců nového režimu (skutečných i těch potenciálních), jednak vytvořením atmosféry strachu a nejistoty, která je nutnou podmínkou dlouhodobého přežití každé diktatury⁸⁶.

Panoptikum města pražského (1986, režie: Antonín Moskalyk)

Desetidílný seriál kriminálních příběhů spisovatele Jiřího Marka a režiséra Antonína Moskalyka, který volně navazuje na oblíbené Hříšné lidi města pražského, ve kterém se divák setkává s pány detektivy ze „čtyřky“, jen pana radu Vacátka nahradil nový policejní rada Korejs (Jiří Adamíra). Jeho muži, pánové Bouše a Brůžek (Josef Vinklář a Josef Bláha), budou s pomocí již penzionovaného detektiva Mrázka (František Filipovský) a snaživého policejního koncipisty dr. Součka (Ondřej Havelka) řešit

---

⁸⁴ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=1&page=serialy-ct>>.

⁸⁵ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=1&page=serialy-ct>>.

⁸⁶ AKTUALNE.CZ. *Zakroutit krkem*. In. www.aktualne.cz [online], 2013, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://zpravy.aktualne.cz/domaci/zakroutit-krkem-60-let-od-zahadne-smrti-gottwalda/r~i:article:773971/>>.

kriminální případy, které přinesla doba hospodářské krize na přelomu dvacátých a třicátých let minulého století. Jakkoli to byla těžká doba, lidé hřešili stále⁸⁷.

Cirkus Humberto (1988, režie: František Filip)

Seriál natočený podle románu Eduarda Basse vypráví o šesti generacích rodu cirkusáků a podnikatelů v zábavním průmyslu. Děj se odehrává v rozmezí let 1826–1924. V seriálu se objevilo více než 100 hlavních herců. Mezi nejvýraznější postavy patří Carlo Humberto, zakladatel cirkusu, jeho zeť Bernard Berwitz, který tragicky zahyne v tygří kleci, a poslední ředitel Václav Karas, který se snaží oddálit krach cirkusu. Dluhy však přerostou únosnou mez a Václav odchází se svojí manželkou Helenou do Prahy. Zde zakládá Varieté Humberto. Je úspěšný, jejich premiéra oslní Prahu. Trápí ho však syn Petr, který místo aby podědil cirkusové umění, studuje matematiku. Smysl svého života znovu nalezne až ve vnučce Lidce, vynikající tanečnici, která se nakonec rozhodne dál šířit jméno Humberto pod pseudonymem Ludmila Humberto. Ústřední melodii k seriálu složil Karel Svoboda⁸⁸.

Rodáci (1988, režie: Jiří Adamec)

Rozsáhlý seriálový projekt podle románů Jaroslava Matějky „Rodáci a odrodilci“ a „Kam jdete rodáci“ byl připravený ke 40. výročí Února. Autoři se zde pokusili mapovat dobu a lidi v jejich proměnách, v jejich občanských postojích a činech a v jejich charakteristické mnohotvárnosti v době, která předcházela Únoru, tj. v letech 1942–1948⁸⁹.

Chlapci a chlapi (1988, režie: Evžen Sokolovský)

V 11 dílech můžeme sledovat osudy odvedenců na základní vojenskou službu, jejich velitelů a rodin u motostřelecké roty v Hrádku, a to od nástupu až do okamžiku, kdy se stávají mazáky⁹⁰.

---

⁸⁷ CSFD.CZ. *Panoptikum města pražského*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/71110-panoptikum-mesta-prazskeho/>>.

⁸⁸ CSFD.CZ. *Cirkus Humberto*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/99724-cirkus-humberto/>>.

⁸⁹ CSFD.CZ. *Rodáci*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/134067-rodaci/>>.

⁹⁰ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=1&page=serialy-ct>>.

Druhý dech (1988, režie: Hynek Bočan)

Třináctidílný seriál o chovu krav, plnění plánů s nimi spojených a lidech žijících úspěchy a obtížemi živočišné výroby od počátku 70. do druhé poloviny 80. let minulého století⁹¹.

Dobrodružství kriminalistiky (1989, režie: Antonín Moskalyk)

Dobrodružství kriminalistiky je televizní seriál režiséra Antonína Moskalyka. Autoři se opírali o detektivní romány. Seriál má 26 dílů a byl natáčen v několika sériích v letech 1989–1993. Jedná se o cyklus příběhů z rozdílných historických období. V každém z dílů mají diváci možnost nahlédnout do počátků jednotlivých kriminalistických disciplín⁹².

Dlouhá míle (1989, režie: Jiří Adamec)

Hlavním hrdinou dramatického seriálu je vrcholový sportovec Ondřej Vesecký, který se po někdejší úspěchu na mistrovství Evropy začíná potýkat se ztrátou formy. Dlouhá míle je příběhem, který divákům líčí, jak je složité odrazit se ode dna a získat zpět svou pozici ve vrcholovém sportu⁹³.

Po tomto obsáhlém přehledu se autorka bakalářské práce bude věnovat několika seriálům, které jsou dodnes reprízovány a v televizích uváděny. V závěru této kapitoly bude uveden souhrn normalizačních seriálů a okolnosti, které se pojily s jejich tvorbou, vznikem a uvedením na televizní obrazovky.

2.2 Taková normální rodinka (1971, režie Jaroslav Dudek)

Původně seriál nebyl zamýšlen, první epizoda byla natočena v roce 1967 jako samostatná komedie, ale vzhledem k velkému diváckému úspěchu vznikla další pokračování⁹⁴. Autorkou scénáře byla spisovatelka Fan Vavřincová, o které server

---

⁹¹ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=1&page=serialy-ct>>.

⁹² DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=1&page=serialy-ct>>.

⁹³ DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=1&page=serialy-ct>>.

⁹⁴ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 235.

ceskatelevize.cz uvádí, že: „*Fan Vavřincová (vl. jménem Věra Němotová) se proslavila již jako velmi mladá dívka coby autorka scénáře k slavné filmové komedii Eva tropí hlouposti (1939) s Natašou Gollovou a Oldřichem Novým v hlavních rolích. Stála i za další slavnou komedií se stejnou hereckou dvojicí – Hotelem Modrá hvězda. Později psala různé estrádní výstupy, humoristické a detektivní povídky a jedním z vrcholů její komediální tvorby se stal seriál Taková normální rodinka, velmi připomínající žánr, který dnes označujeme jako sitcom. Původně se však mělo jednat pouze o jednorázovou inscenaci, s kterou se nespojovala žádná větší očekávání. Poněkud ztřeštěná rodina Hanákových s babičkou píšící detektivky, s milovníkem želviček, tatínkem Oldřichem, maminkou, která nedostala možnost uplatnit své pěvecké nadání, a dalšími více či méně výstředními postavami však diváky okamžitě zaujala a psali si o další pokračování. Následovalo proto dalších dvanáct úspěšných dílů.*“⁹⁵

V seriálu jde o soužití několika rodin v jednom domě, respektive bytě. Avšak o žádném ze členů této domácnosti se nedá říci, že by byl normální. Babička v podání Marie Rosůlkové je autorkou knihy nevydaných detektivek a stále se pokouší někoho z rodiny „zavraždit“. Skvělá Dana Medřická jako maminka dobře vaří a neustále si prozpěvuje operní árie. Její manžel Zdeněk Řehoř je trochu „ujetý“ na zvířátka a chová doma želvičky „poldinky“ či myši. Starší dcera Jana Štěpánková cvičí jógu a její manžel Eduard Cupák neustále čte noviny a obratně se vyhýbá domácím pracím. Mladší dcera Daniela Kolářová se právě zamilovala a přivede představit svého nastávajícího Jaromíra Hanzlíka. O tom je první epizoda **Ženich**, přičemž další epizody mají názvy **Před svatbou**, **Po svatbě**, **Výročí**, **Ženich pro tetičku**, **Škola manželů**, **Záletník** a **Dáreček**. Zajímavostí je, že tvůrčí tým se po osmém vydání rozhodl z vlastní vůle natáčení ukončit, protože byl vystaven silnému politickému tlaku na jednání postav⁹⁶. Vliv politického jednání na realizaci seriálu se objevil kupříkladu v díle **Před svatbou**, kdy malíře pokojů Hamouzka hrál původně Pavel Landovský, který se však stal pro režim nepřijatelný – na jeho místo tak musel nastoupit Jaroslav Moučka⁹⁷. Není

---

⁹⁵ CESKATELEVIZE.CZ. *Byl dokončen slavný televizní komediální seriál Taková normální rodinka*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz:8080/ivysilani/10195164142-vypravej/bonus/7007-byl-dokoncen-slavny-tel-evizni-komedialni-serial-takova-normalni-rodinka>>.

⁹⁶ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 235-236.

⁹⁷ CESKATELEVIZE.CZ. *Byl dokončen slavný televizní komediální seriál Taková normální rodinka*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné:

nezajímavé, že dvojici malých chlapců, kterým je v seriálu přezdíváno „raubíři“, neztvárnila dvojčata Petr a Matěj Formanovi, ale jsou to synové slavného muzikanta Václava Hybše.

2.3 Nemocnice na kraji města (1977, režie Jaroslav Dudek)

Již jen opravdový odborník přes seriálovou tvorbu Československé televize dnes ví, že v první verzi *Nemocnice na kraji města* hrál primáře Sovu Karel Höger, který ale po půl roce uprostřed práce zemřel na srdeční slabost. Poté bylo rozhodnuto, že natáčení bude pokračovat s novým primářem – Ladislavem Chudíkem⁹⁸.

Doktorská tematika diváky vždy zajímala. Seriálové postavy vytvořil Jaroslav Dietl velmi životaschopně a plnokrevně. Autorka bakalářské práce si troufá podotknout, že právě proto byl a je tento seriál mezi lidmi oblíben, protože hlavní hrdinové jsou lidé s mnoha chybami a přednostmi, nikdo nebyl jen bílý nebo černý. Zabodovalo i prostředí malé nemocnice někde mimo centrum. Dietl si ji ale jen tak nevymyslel. Měl dobrého přítele ortopeda v Mostě, doktora Ihora Elyjiwa, a s ním příběhy konzultoval. No a v neposlední řadě – scenárista už byl dokonalý profesionál a *Nemocnici* považoval za vrchol svého dosavadního tvůrčího psaní. Dal si na ní záležet a seriál se tím vrcholem opravdu stal. Zároveň také stojí za to připomenout, že se v seriálu kromě občasného oslovení „soudruhu“, pár figurek dělnických ředitelů či náznaků schůze politika příliš neřešila, což bylo jistě velmi dobře. Nelze rovněž nepřipomenout nejsympatičtější figuru celého seriálu – doktora Štrosmajera v podání Miloše Kopeckého, jehož hlášky a postoje doslova zlidověly. Zde je opravdu vidět vrchol Dietlova umění, kdy dokázal figury seriálů napsat herci takzvaně na tělo – Štrosmajer byl vysloveně Miloš Kopecký⁹⁹.

Když se podařilo první třináctidílnou *Nemocnici na kraji města* dobře prodat, začali se o pokračování zajímat zahraniční koproducenti, zejména Němci. Je zajímavostí, že západní Němci seriál ze socialistického Československa přijali pro jeho originální

<<http://www.ceskatelevize.cz:8080/ivysilani/10195164142-vypravej/bonus/7007-byl-dokoncen-slavny-tel-evizni-komedialni-serial-takova-normalni-rodinka>>.

⁹⁸ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 141-142.

⁹⁹ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 142.

figury, rozvrstvení děje, konflikty apod. Jen nechápali, proč si špičkový ortoped Blažej musel půjčit od sestřičky v nemocnici peníze na auto. Každopádně poskytli Československé televizi prostředky, vybavili studio na Kavčích horách slušnými barevnými kamerami, kterými se točilo na modernější systém PAL. Tím se zrodilo dalších sedm dílů populárního televizního seriálu. Zdá se, že druhá, kratší řada seriálu byla ještě lepší, než byla ta první. Diváci byli nadšeni¹⁰⁰.

V roce 2003 se objevilo pokračování seriálu s názvem Nemocnice na kraji města po dvaceti letech. Nebylo to ovšem jednoduché, protože bylo zapotřebí získat souhlas protagonistů, kteří hráli v předchozích dvou sériích. Herce i souhlas Magdaleny Dietlové, dědičky práv na seriálové postavy, se podařilo získat, přičemž o pokračování velmi usilovala televize Nova, ale po rozchodu Novy a ČNTS odkoupila práva Česká televize¹⁰¹.

V nových epizodách hlavní postavy bilancují svůj život, vyrovnávají se s generačními problémy, se stárnutím, s krizemi. Ač se nový tvůrčí tým velmi snažil, diváků poměrně dost ubývalo, ač první díl této série sledovalo přes čtyři miliony diváků. Vypadalo to, že Nemocnice definitivně skončí, ovšem v roce 2008 uvedla Česká televize poslední řadu s názvem Nemocnice na kraji města – Nové osudy¹⁰².

2.4 Hříšní lidé města pražského

Hříšní lidé města pražského je vlastně množina celovečerních filmů, kdy na jedné straně originální členové „Vacátkovy mordparty“ a na straně druhé zloději, kasaři a prostitutky pražského podsvětí znamenali pro diváky velmi lákavý a zajímavý počin. Seriál nabídl divákovi dost prostoru pro zajímavý děj, napínavé zápletky, tišil jejich hlad po televizních detektivkách, které pomalu začaly ovládat vysílací časy v televizních stanicích Evropy i Ameriky¹⁰³.

---

¹⁰⁰ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 144.

¹⁰¹ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 144.

¹⁰² MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 144-146.

¹⁰³ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 81.

Na pověstné židli v pracovně rady Vacátka se vystřídaly desítky delikventů a v jeho zubech řádka viržinek, ale ani v posledním dílu seriálu to nebylo naposled. V letech 1970–1971 na tento seriál navázal Jiří Sequens čtyřmi již barevnými filmy (Partie krásného dragouna, Vražda v hotelu Excelsior, Smrt černého krále, Pěnička a Paraplíčko) a ještě v roce 1972 televizním filmem (svým způsobem vlastně postscriptovým 14. dílem seriálu) Štědrý večer pana rady Vacátka, kde se nejen s touto řadou příběhů, ale i s prací v televizi rozloučil Jaroslav Marvan. Linie tím sice byla přerušena, nikoli však ukončena, navázal na ni Antonín Moskalyk, když v roce 1978 natočil Panoptikum města pražského a na Vacátkovo místo přichází policejní rada Korejs¹⁰⁴.

V seriálu upoutaly zejména skvělé herecké výkony českých herců, dramaturgie a realizace se vzhledem k tématům a prostředí vyhnula komplikacím počínající normalizace. Seriál se vysílal v roce 1969 od září do Vánoc, poprvé v obvyklé týdenní periodicitě. Dílo bylo odměněno cenou na Mezinárodním televizním festivalu Zlatá Praha v kategorii dobrodružných pořadů¹⁰⁵.

2.5 Chalupáři

Chalupáři se stali legendou. Evžen Huml (Jiří Sovák), kontrolor v důchodu, žije v malém bytě spolu s dcerou, zetěm a dospělým vnukem Slávkem. Všichni jsou už z dědova protivného chování vynervovaní a vnuknou mu nápad - koupit chalupu ve vesnici Třešňová. Jenže s touto chalupou získá nerudný Evžen Huml nedobrovolného nájemníka, kterým je Bohouš Císař (Josef Kemr), družstevní údržbář a všeuměl. Právě soužití dvou svěhlových staříků odlišných nátur slibuje opravdu veselou zábavu! V seriálu účinkují také Jana Hlaváčová, Josef Vinklář, Jiří Schmitzer, Jiřina Bohdalová, Gabriela Vránová, Vladimír Menšík, Josef Hlinomaz, Ilja Prachař, Josef Větrovec, Alena Vránová, Hana Maciuchová a další¹⁰⁶.

---

¹⁰⁴ FDB.CZ. *Hříšní lidé města pražského*. In. www.fdb.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.fdb.cz/serial/hrisni-lide-mesta-prazskeho/26759>>.

¹⁰⁵ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 81.

¹⁰⁶ ČERNÁ, I. *Chalupáři: seriálová jednička stále baví*. In. www.zenyprozeny.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.zenyprozeny.cz/art/901-chalupari-serialova-jednicka-je-zpet/>>.

Režisérskou taktovku držel František Filip, který je podepsán pod takovými seriály jako F. L. Věk nebo Byl jednou jeden dům, o nichž bude autorka této bakalářské práce také blíže hovořit. Ve věci filmové nelze nezmínit režisérovy počiny Ikarův pád, Nezralé maliny, Láska jako trám či film Utrpení mladého Boháčka s Pavlem Landovským v titulní roli traktoristy Tóny. Snímek měl na tehdejší dobu i poněkud odvážný podtitul Děvkařem proti své vůli¹⁰⁷.

Je zajímavostí, že když režisér František Filip dostal do ruky scénář Františka Vlčka a Václava Pavla Borovičky o příhodách jednoho cholerického důchodce, který si na vesnici koupí chalupu i s nájemníkem, připadalo mu to jako levné spotřební zboží. Režisér přiznal, že se mu původně do Chalupářůse tenkrát vůbec nechtělo, přičemž kdyby mu někdo řekl, že se z toho jednou stane takový fenomén, poklepal by si na čelo, protože si vážně myslel, že to nebude lidi moc zajímat. Postava Evžena Humla byla původně psána přímo na tělo pro Jaroslava Marvana, který bohužel tři měsíce před natáčením zemřel. Proto produkce byla nucena roli přeobsadit a volba padla na Jana Pivce, jehož zdravotní stav nebyl tak dobrý, aby hlavní a především náročnou roli přijal. Zlé jazyky zase tvrdí, že důvodem bylo to, že Pivce režisér Filip jednoduše nechtěl. Toho pravého – Jiřího Sováka – se tedy podařilo najít nakonec až na třetí pokus¹⁰⁸.

Je rovněž zajímavostí, že původně spolu s úvodními titulky každého dílu zněla písnička **Když máš v chalupě orchestrion**, kterou nazpíval Waldemar Matuška. Ale když se v roce 1986 přestěhoval spolu s rodinou do Spojených států, byla „očesána“ o text (v přednesu tehdy už emigranta Matušky). Zbyl z ní jen hudební motiv. Až teprve po roce 1989 se vyhledala v archivu původní znělka. A zpěv Waldemara Matušky bylo možné vrátit zpátky¹⁰⁹.

Seriál je sázkou na jistotu i po letech. Počáteční část včetně úvodní melodie vidělo při repríze seriálu v roce 2009 2,2 milionu lidí starších 15 let. Toto číslo představovalo každého druhého diváka, který byl v tu dobu u obrazovek – sumarizačně 25,5 procenta

---

¹⁰⁷ ČERNÁ, I. *Chalupáři: seriálová jednička stále baví*. In. www.zenyprozeny.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.zenyprozeny.cz/art/901-chalupari-serialova-jednicka-je-zpet/>>.

¹⁰⁸ AHAONLINE.CZ. *Seriál Chalupáři: Sovák nahradil Marvana! Seriálu nikdo nevěřil, nakonec se z něj stal kultovní šlágr*. In. www.ahaonline.cz [online], 2012, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ahaonline.cz/clanek/zhave-drby/74708/serial-chalupari-sovak-nahradil-marvana-serialu-nikdo-neveril-nakonec-se-z-nej-stal-kultovni-slagr.html>>.

¹⁰⁹ ČERNÁ, I. *Chalupáři: seriálová jednička stále baví*. In. www.zenyprozeny.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.zenyprozeny.cz/art/901-chalupari-serialova-jednicka-je-zpet/>>.

dospělé populace. Hranici dvou milionů diváků překračuje v dnešní internetové době jen málo pořadů¹¹⁰.

2.6 F. L. Věk

Televizní ztvárnění rozsáhlého románu Aloise Jiráska z období našeho národního obrození je dílem autora Otto Zelenky, režiséra Františka Filipa a dlouhé řady dalších významných umělců. Historie pokořeného a ujařmeného národa, který hledá a nalézá svou ztracenou tvář, získala po vstupu armád Varšavské smlouvy v nových politických souvislostech nový smysl. Divák v ní právem nacházel podobenství s tím, co právě prožíval. A tak se staly pro schvalovatele jakékoliv zmínky o národním sebevědomí a duchovní síle víry nepřipustné. Při premiéře v roce 1971 nesměl být poslední díl F. L. Věka uveden¹¹¹.

Téma národního obrození, všeobecně známá literární předloha, schopný režisér a scenárista a hlavně plejáda hereckých hvězd, to vše předurčovalo televizní seriál F. L. Věk natočený podle předlohy Aloise Jiráska k úspěchu. První díl seriálu Československé televize měl premiéru 12. září 1971¹¹².

Ač byla románová sága Aloise Jiráska povinnou školní četbou, jen málokdo ji dočetl opravdu do konce. Pro televizní zpracování to však neplatilo. Příběh z druhé poloviny 18. století nabídl všechno, co televizní román nabídnout může: lásku, nenávisť, komplikace, úspěch, bohatství, vzlety i propady. Seriál F. L. Věk vzbudil v televizních divácích nadšený ohlas. Byl to výtečně natočený projekt. Seriálové a v jiných případech tak trochu papírové vlastenectví spadlo na úrodnou půdu a citlivou duši diváka stále ještě roztrpčeného a rozjitřeného srpnovou okupací v roce 1968 a právě nastupující normalizací. Jinotaje, například vzdor k vrchnosti, vznikající vlastně mimoděk, ocenili

---

¹¹⁰ LIDOVKY.CZ. *Starý seriál pořád láká, Chalupáře viděly na Nově dva milióny lidí*. In. www.lidovky.cz [online], 2009, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.lidovky.cz/stary-serial-porad-laka-chalupare-videly-na-nove-dva-miliony-lidi-phl-/media.aspx?c=A090623_093138_in-media_glu>.

¹¹¹ FDB.CZ. *F. L. Věk*. In. www.fdb.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.fdb.cz/serial/f-l-vek/26834>>.

¹¹² IDNES.CZ. *F. L. Věk je je televizní hvězda. Na obrazovku vstoupil před 40 lety*. In. www.idnes.cz [online], 2011, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://kultura.idnes.cz/f-l-vek-mel-p-remieru-pred-40-lety-d32-/televize.aspx?c=A110911_111441_televize_jaz>.

všichni, kteří by se jinak na tento projekt nedívali¹¹³. Hlavní roli ztvárnil mladý Radoslav Brzobohatý.

2.7 Byl jednou jeden dům

Autorka si troufá shodnout se s tvrzením Jiřího Moce (2009, s. 15), který tvrdí: „V té nejtěžší normalizační době se scenáristům, vlastně hodně zkušeným a erudovaným romanopiscům, podařilo napsat a realizačnímu štábu pak natočit jeden z nejlepších českých seriálů vůbec. Látka sama o sobě k tomu vybízela. Poslední léta svobodné Československé republiky, poté Mnichov, čas nacistické okupace, atentát na Heydricha, totální nasazení a posléze květen roku 1945 včetně barikády v proslulé seriálové Bagounově ulici¹¹⁴.“

Pětidílný seriál se skládá z vyprávění o několika rodinách pražského činžovního domu. Střídají se v něm příběhy obyčejné i výjimečné, ale vždycky podložené těmi nejlepšími hereckými výkony. Přes těžké seriálové časy není šetřeno humorem, při detailech naopak mrazí v zádech (tak opravdově jsou natočené). Je tu láska, drama, strach, bolest, byť i trochu té nezbytně nutné politiky (realizace seriálu v roce 1974). Dobový kolorit se podařilo dotvořit existencí biografu v domě, kde divák zhlédne i úryvky filmových týdeníků. Autoři postavili svou dramaturgii na vyprávění o jednotlivých rodinách. Všichni mají vlastně stejný prostor. Rodina majitele domu Nerudného je zajímavá kvartetem synů s řeckými jmény. Nejmladší Paris se zamiloval do Růženy, dcery trafikanta. Domovnice Anděla Hrachová má syna Martina a také široké srdce, protože sem tam se v její ložnici vymění partner. V nejdramatičtější době atentátu na Heydricha se objeví pravý Martinův otec. Kontrastní figury jsou dva malíři - kýčař Ehrlich a kubista Dlask. Povozník Drvota sní o velkém podniku, ale nevnímá, že jeho dcera Majka tráví spousty času v promítací kabině s Dolfim. Sympatický syn krejčího Tvaroha Přemysl volí při příchodu okupantů šanci uchýlit se do emigrace a bojovat. Do originální plejády obyvatel činžáku patří i osobitý uhlíř, slečna Jana vodící si k sobě

---

¹¹³ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 64.

¹¹⁴ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 15.

štampasty, Němec Walter, který po 15. březnu 1939 velmi ožil, četník Ulč s manželkou a dcerou Pipinou a další drobné figury¹¹⁵

Zajímavostí je, že v seriálu, respektive v posledním dílu *Obvaziště Boccacio*, se velmi škrtalo, respektive velmi zasahovala cenzura. Cenzura totiž poslední díl považovala za málo revoluční, proto místo odhalení osudů hlavních postav dala přednost scénám na barikádách. Scény, které byly vystřiženy, se ovšem v archivech České televize dochovaly. Zvlášť smutný byl osud promítače Adolfa Svárovského, kterého ztvárnil Petr Čepek. Ten byl totiž zatčen a odveden. V práci do filmů vlepoval okénka s protinacistickými hesly. Jeho osud končí při pochodu smrti, kde byl zabit vojáky. Lepší osud měla Pepina Ulčová (Eva Trejtnarová). Ta se na nucených pracích seznámila s Francouzem a posléze se dostala i do osvobozené Prahy. Letec Přemek Tvaroh (Václav Postránecký) uprchl ze země, aby se mohl připojit k odboji. Kvůli těžkému zranění ruky se nemohl po válce vrátit zpět¹¹⁶.

2.8 Normalizace v televizi

Vládnoucí totalitní režim brzy pochopil, jak je televizní tvorba a televizní seriál důležitým nástrojem propagandy, prostřednictvím kterých lze národu předkládat lidské a politické vzory a ideologickou doktrínu. Pro seriál je velmi důležité také období jeho vzniku, které má na množství propagandy patřičný podíl. Velkým zlomem byl kupříkladu rok 1968, kdy se autorské týmy zhostily zejména historických témat, aby se snažily vyhnout propagandistickému působení totalitní moci – což lze vysledovat u autorkou popisovaného seriálu *F. L. Věk*.

Politická moc se snažila do propagandistických seriálů zahrnovat značný počet slavných herců, kteří měli u diváků vyvolat dojem, že je se socialismem vlastně všechno v pořádku. Propagandističtí pracovníci si byli dobře vědomi popularity televizních seriálů, proto se snažili zaangažovat do těchto seriálů značné množství populárních

---

¹¹⁵ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 16.

¹¹⁶ AHAONLINE.CZ. *Co ze seriálu Byl jednou jeden dům vystřihli: Poprava Čepka*. In. www.ahaonline.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ahaonline.cz/clanek/trapasy/95670/co-ze-serialu-byl-jednou-jeden-dum-vystrihli-poprava-cepka.html>>.

herců. V těchto typech seriálů se scenáristé značně drželi tematiky znárodnění, kolektivizace a idealizace doby.

Televizní seriály se v podstatě staly fenoménem 70. a 80. let. Nezřídka se stávalo, že v dobách, kdy televize vysílala premiérový díl seriálu, ubývalo v ulicích lidí i automobilů. Dramaturgie Československé televize si mimořádný zájem diváků o příběhy na pokračování uvědomovala, a proto do seriálové tvorby soustřeďovala nejlepší tvůrčí síly. Obsah jednotlivých děl byl neustále diskutován, scénáře upravovány, kráceny, doplňovány a přepisovány, docházelo k nekonečnému množství kompromisů a ústupků, které rozhodně nepřispívaly ke kvalitě děl¹¹⁷.

Seriály normalizační doby můžeme rozlišit dle níže uvedené kategorizace:

- 1) **Původní díla ze současnosti:** vyzvedáván socialistický životní ideál, zobrazován byl současný hrdina, jeho konflikty a schopnosti bojovat za nové, překonávat překážky a v případě potřeby přinášet i osobní oběti jako výraz nových etických a mravních hodnot socialistického přesvědčení. Do této skupiny můžeme zařadit seriály **Muž na radnici** (1976), **Žena za pultem** (1976), **Zákony pohybu** (1979), **Plechová kavalérie** (1979), **Inženýrská odysea** (1980), **Okres na severu** (1981), **My všichni školou povinní** (1984)¹¹⁸;
- 2) **Historické seriály:** až na pár výjimek byla naše historie v těchto seriálech líčena jako dějinné zápasy dělnické třídy o novou společnost či historické zápasy našich národů za národní a sociální osvobození. Sem můžeme zařadit seriály **Nejmladší z rodu Hamrů** (1975), **Povstalecká historie** (1984), **Synové a dcery Jakuba skláře** (1986), **Gottwald** (1986), **Rodáci** (1988)¹¹⁹;
- 3) **Politicky a propagandisticky zneužívané seriály:** v mnoha případech byly seriály politicky a propagandisticky zneužívány jako například **Duhový luk**

---

¹¹⁷ RŮŽIČKA, D. *Období normalizace ČST- tematické směry seriálové tvorby*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/norm/norm_kult_tt_09.php>.

¹¹⁸ RŮŽIČKA, D. *Období normalizace ČST- tematické směry seriálové tvorby*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/norm/norm_kult_tt_09.php>.

¹¹⁹ RŮŽIČKA, D. *Období normalizace ČST- tematické směry seriálové tvorby*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/norm/norm_kult_tt_09.php>.

(1973), **Třicet případů majora Zemana** (1976), **Velitel** (1981) či **Chlapci a chlapi** (1988)¹²⁰;

- 4) **Ideologií méně poznamenané seriály:** zde lze identifikovat dle D. Růžičky (2014, online) seriály: „*Byl jednou jeden dům* (1975) o obyvatelích žižkovského činžáku v období od konce první republiky do roku 1945, *Kamenný řád* (1976) zachycující život na Ostravsku po první světové válce, *Nemocnice na kraji města* (1978, 1981) z lékařského prostředí, *Dobrá voda* (1983) o koních, *Sanitka* (1984) mapující vývoj pražské záchranné služby, *Velké sedlo* (1984) o životě na přehradě, *Zlá krev* (1987) zachycující osudy rodin Nedobylů a Bornů na konci 19. století, *Cirkus Humberto* (1988) podle románu E. Basse či *Druhý dech* (1989) z vesnického prostředí¹²¹“;
- 5) **Odpočinkové a rekreativní seriály:** zde sem lze zařadit seriály **Taková normální rodinka** (1971), **Dva písaři** (1972), **Chalupáři** (1975), **Bez ženské a bez tabáku** (1982), **Doktor z vejminku** (1983), **Rozpaky kuchaře Svatopluka** (1985) či **Dobrodružství kriminalistiky** (1989)¹²²;
- 6) **Seriály s mravním poselstvím:** zde sem jistě patří seriály **Sňatky z rozumu** (1968) o období národního obrození. Dále pak jistě seriál **F. L. Věk** (1971) – vysílaný pouze v roce svého vzniku a poté byl pro své jasné mravní poselství až do pádu totalitního režimu uložen v trezoru. Výjimečný **Vlak dětství a naděje** (1989), natočený v polovině 80. let, ale jeho premiéra, vzhledem k poselství příběhu, byla dlouho odkládána a nakonec byl odvysílán mimo hlavní vysílací čas¹²³.

Při popisu propagandistických seriálů nelze začít ničím jiným než seriálem *Třicet případů majora Zemana*.

---

¹²⁰ RŮŽIČKA, D. *Období normalizace ČST- tematické směry seriálové tvorby*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/norm/norm_kult_tt_09.php>.

¹²¹ RŮŽIČKA, D. *Období normalizace ČST- tematické směry seriálové tvorby*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/norm/norm_kult_tt_09.php>.

¹²² RŮŽIČKA, D. *Období normalizace ČST- tematické směry seriálové tvorby*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/norm/norm_kult_tt_09.php>.

¹²³ RŮŽIČKA, D. *Období normalizace ČST- tematické směry seriálové tvorby*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/norm/norm_kult_tt_09.php>.

Třicet případů majora Zemana

Československá televize v době normalizace zobrazovala ve svých seriálech povolání a pracovní prostředí v komunální politice (např. Okres na severu, Muž na radnici), armádě (např. Chlapci a chlapi), školství (např. My všichni školou povinní), zemědělství (např. Plechová kavalérie), zdravotnictví (např. Nemocnice na kraji města, Sanitka) i v jiných odvětvích¹²⁴.

P. Bednařík a I. Reifová (2008, s. 71) doplňují: „*Seriály můžeme označit za nástroj, jehož prostřednictvím se vládnoucí režim snažil divákům jasně deklarovat normy, hodnoty a sankce socialistické společnosti. Divák měl získat představu, jakým způsobem se má chovat. Hlavní postavy seriálů fungovaly často jako vzory, jak by se občan měl podílet na fungování socialistické společnosti*“¹²⁵.

Záměr vytvořit seriál, jehož hlavním obsahem budou příběhy příslušníka SNB v jednotlivých etapách vývoje naší socialistické společnosti, se poprvé objevil až v roce 1973 jako jeden z bodů dokumentu s názvem Hlavní úkoly tiskového odboru sekretariátu FMV do XV. sjezdu KSČ¹²⁶.

Stojí za zmínku, že seriál Třicet případů majora Zemana byl výjimečný také z pohledu finančního krytí. Seriál, který mělo ve své gesci ministerstvo vnitra, měl rozpočet pro každý jednotlivý díl stanoven na 1,5 milionu korun, i když ten byl později o něco snížen, když se ukázalo, že seriál jde vytvořit i levněji.¹²⁷

Televizní seriál měl za svůj cíl oslavit systém bezpečnostního aparátu socialistického Československa a dle propagandy – zadání – překroutit některé novodobé dějiny naší země po druhé světové válce. D. Růžička (2014, online) připomíná: „*Každý díl byl věnován jednomu případu v jednom konkrétním roce v období let 1945–1973. Diváci tak mohli sledovat 30 let bojů komunistů za vybudování socialismu v Československu; zápasů a bojů nejprve se zbytky fašistů a kolaborantů, zrádců a udavačů, s banderovci,*

---

¹²⁴ BEDNAŘÍK, P., REIFOVÁ, I. *Normalizační televizní seriál: socialistická konstrukce reality*. In: Sborník Národního muzea v Praze, řada C - Literární historie. Praha: Národního muzeum v Praze, 2008, s. 71-74.

¹²⁵ BEDNAŘÍK, P., REIFOVÁ, I. *Normalizační televizní seriál: socialistická konstrukce reality*. In: Sborník Národního muzea v Praze, řada C - Literární historie. Praha: Národního muzeum v Praze, 2008, s. 71.

¹²⁶ DVOŘÁKOVÁ, J. *Jak se točil seriál „Třicet případů majora Zemana*. In: Sborník Archivu ministerstva vnitra 1/2003. Praha: Odbor archivní a spisové služby MV ČR, s. 91.

¹²⁷ DVOŘÁKOVÁ, J. *Jak se točil seriál „Třicet případů majora Zemana*. In: Sborník Archivu ministerstva vnitra 1/2003. Praha: Odbor archivní a spisové služby MV ČR, s. 93.

*s buržoazií v únoru 1948, se záškodníky a nepřáteli státu v období zostřeného třídního boje; dále bojů se zahraničními špiónážními organizacemi a jejich agenty, s vesnickými kulaky v období kolektivizace, s kriminalitou ohrožující socialistické hospodářství a konečně bojů se zahraničními ideodiverzními centry, která s pomocí domácích nepřátel vyvolala celospolečenskou krizi na sklonku 60. let*¹²⁸.

Hlavní postava seriálu je příslušník SNB Jan Zeman. Hrdina se postupně vypracuje z řadového čekatele na náčelníka pražské kriminálky v hodnosti majora. V seriálu se objevují úřední lékaři, ale také pracovníci Státní bezpečnosti. Duchovními otci seriálu byli dramaturgové Jiří Procházka a mj. Leoš Jirsák, spisovatel Jaroslav Šikl, plukovník Jan Kovář z tiskového odboru FMV a šéfredaktor ÚRABB, plukovník armády Miloslav Broumský¹²⁹.

Za připomínku autorka uvádí díl **Vrah se skrývá v poli**, v němž došlo k velmi zajímavému překroucení historických faktů. V tomto díle hlavní hrdina Jan Zeman přijíždí do Plánice, aby tu vyšetřil několik případů žhářství a protistátní činnosti. D. Růžička (2014, online) specifikuje, že Jan Zeman se v díle setkává: „*se svými přáteli z roku 1948 Karlem a Blankou Mutlovými. Karel však pije, protože jim po porodu zemřelo dítě. Vyčítá své ženě, že jako žena komunisty pomáhá na faře. V Plánici vyhoří hospodářské stavení a Zeman zajišťuje jako podezřelého bývalého kulaka a místního blázna Emanu Zahradníka. Na místní faru přichází kapitán ze Západu a nutí faráře, aby mu poskytl azyl. Vyhrožuje mu, že by mohl mluvit o tom, jak za války udával gestapu, mj. udal také Blančina otce. Farář se toho bojí, a tak mu poskytuje přístřeší. K Blance a Karlovi jednoho večera vtrhnou do domu dva ozbrojení maskovaní muži a hledají Karla. Ten na ně z vedlejší místnosti vyběhne s kulovnicí. Muži utečou. Lidé v Plánici mají strach. Hořelo tu, střílelo se. Ignorují proto zakládající schůzi JZD. Karel marně agituje. Blanka se s Karlem udobřují a vysvětlují si, že se stále mají rádi. Poté Karel odchází do školy na schůzi. Blanka jde na faru, aby faráři opět poklidila, ale ten ji posílá pryč. Diverzant však vyslyšel, že ve škole probíhá schůze, a dostává šílený nápad. Během stranické schůze vtrhnou do třídy tři maskovaní muži, kteří všechny přítomné, včetně Karla, postřílejí. Bezpečnost je jim však už na stopě.*

¹²⁸ RŮŽIČKA, D. *Televizní seriál 30 případů majora Zemana*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/ip/tp_zeman.php>.

¹²⁹ RŮŽIČKA, D. *Televizní seriál 30 případů majora Zemana*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/ip/tp_zeman.php>.

Z maskovaných mužů se vyklubou americký diverzant, hajný Bosák a hostinský Beneš. Na útěku se schovávají v poli a zastřelí obecního blázna Emanu¹³⁰.“

Obec Babice, kde se případ ve skutečnosti stal, informuje na svých internetových stránkách o tom, že již od samotného počátku se kolem případu objevují dosud neobjasněné skutečnosti, dohady a svým způsobem již i mystifikace. Je zarážející, že tehdejší vyšetřovatelé neprovedli v babické škole řádné šetření, nebyla např. provedena balistická expertiza a nebyla ani určena zbraň, ze které se střelelo. Není tudíž dodnes jasné, kdo ji ve skutečnosti držel. Obec Babice (2014, online) dodává: „*Při akci měli údajně držet hlídku před školou sourozenci Antonín a Stanislav Plichtovi, kteří poté společně s Mityskou a Malým odešli do Cidliny. V následujících hodinách se překvapivě nesnažili uniknout (např. za hranice), ale naopak se ukryli v žitném poli u Bolíkovíc (necelé dva kilometry od místa činu), kde byli druhý den odpoledne objeveni pomocí letadla. Dalším neobjasněným místem v případě zůstává, co se dělo právě před a při zatčení. Podle svědectví jednoho ze spoluvězňů těžce raněného Stanislava Plichty začal Ladislav Malý ve chvíli, kdy byli obklíčeni, střílet na sourozence Plichtovy i na Antonína Mitysku. Antonína Plichtu měl zastřelit a jeho bratra Stanislava postřelit¹³¹.*“

Záhy po vraždě následovalo zatýkání, 12. 7. 1951 postavili komunisté před zinscenovaný soud v Jihlavě 14 lidí. Hlavní proces proběhl ve dnech 12.–14. července 1951 v jihlavském dělnickém domě s občany, kteří byli komunistickým státním soudem obviněni z toho, že spolupracovali s agentem americké tajné služby CIC na zastřelení tří funkcionářů Místního národního výboru dne 2. července 1951 v Babicích. Bylo vyneseno sedm trestů smrti, dvakrát doživotí, zbylé tresty byly od 20 do 25 let. V následujících dvou letech po hlavním procesu byly vyneseny čtyři tresty smrti a další tresty, které s případem bezprostředně nesouvisely¹³².

---

¹³⁰ RŮŽIČKA, D. *Televizní seriál 30 případů majora Zemana*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/ip/tp_zeman.php>.

¹³¹ OBECBABICE.EU. *Případ Babice*. In. www.babice.eu. In. www.obecbabice.eu [online], 2014, [cit. 31. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.obecbabice.eu/pripad-babice-2/>>.

¹³² OBECBABICE.EU. *Případ Babice*. In. www.babice.eu. In. www.obecbabice.eu [online], 2014, [cit. 31. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.obecbabice.eu/pripad-babice-2/>>.

3 JAROSLAV DIETL JAKO FENOMÉN ČESKOSLOVENSKÉHO SERIÁLU

Jaroslav Dietl patří k velmi důležitým osobnostem československé kinematografie, proto se jeho životu a tvorbě autorka věnuje v následující kapitole.

Kritici Dietlových seriálů namítají, že jeho díla vznikala na společenskou objednávku a byla poplatná době. Je ale nutno konstatovat, že skutečnost je složitější, nelze ji brát černě nebo bíle. Je zajímavostí, že Jaroslav Dietl, původně člen KSČ, byl na začátku normalizace ze strany vyloučen a z Československé televize propuštěn. Přesto se na něj posléze první náměstek ředitele televize Vladimír Diviš začal obracet se zakázkami. Lepšího profesionála by těžko hledal. Ani tak nebyla práce na „zakázku“ nikterak ulehčována. Při tzv. schvalovačkách musel své scénáře obhajovat a někdy do nich dodatečně vepsat ideologicky zabarvené momenty¹³³.

Jaroslav Dietl byl ovšem velký „dřič“, denně, včetně sobot a nedělí, napsal 15 stránek, to byla jeho norma. Psal inkoustovým stříbrným plnicím perem s naplocho opsanou špičkou na hladký papír. To proto, aby ho ani po dlouhých hodinách nebolela ruka. Po psaní rád relaxoval fyzickou prací, kdy stříhal trávník, pomáhal řemeslníkům na stavbě domu, hrál tenis¹³⁴.

3.1 Život

Jaroslav Dietl se narodil v jugoslávském Záhřebu. Mládí prožil v Brně, kde začal studovat na reálném gymnáziu, potom pokračoval na textilní průmyslové škole, kde v roce 1949 maturoval. Po roce stráveném na filozofické fakultě nastoupil Jaroslav Dietl jako vychovatel mládeže v brněnské továrně, potom získal místo na ministerstvu sociální péče v Praze. Na Filmové fakultě Akademie múzických umění studoval v letech 1950 až 1955 Jaroslav Dietl dramaturgii. Zároveň pracoval od roku 1953 do roku 1962 jako dramaturg v Československé televizi. Potom zastával funkci dramaturga a scenáristy Čs. státního filmu. Nakonec se věnoval jen své vlastní tvorbě.

---

¹³³ IPRIMA.CZ. *Proč nás pořád baví Dietlovy seriály?* In. www.iprima.cz [online], 2015, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.iprima.cz/novinky/proc-nas-porad-bavi-dietlovy-serialy>>.

¹³⁴ IPRIMA.CZ. *Proč nás pořád baví Dietlovy seriály?* In. www.iprima.cz [online], 2015, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.iprima.cz/novinky/proc-nas-porad-bavi-dietlovy-serialy>>.

Již v 50. letech uveřejňoval Jaroslav Dietl v časopisech a novinách Mladá fronta a Dikobraz humoristické prózy a spolupracoval s Čs. rozhlasem. Tvorba Jaroslava Dietla je úzce spojena hlavně s televizí, divadlem a filmem, kde jeho doménou byly zejména komedie a veselohry. Jednak vlastní, jednak dramaturgie a úprava prací jiných autorů¹³⁵. Zemřel náhle v létě roku 1985, když hrál se svým synem tenis.

3.2 Tvorba

Jaroslav Dietl, který zůstává dodnes nepřekonaným otcem českého televizního seriálu, zaplnil televizní obrazovky lidskými osudy, udržel pozornost diváků a přitom všem nabídl ještě také herecky zajímavé příležitosti. Jeho seriály nikdy nehrály proti pravidlům televizní dramaturgie, naopak. Jaroslav Dietl věděl, že se autorovi musí podařit, aby vytvořil fikci, která diváky strhne natolik, že se už neptají, jestli je to pravda – ale přejí si, aby to pravda byla¹³⁶.

Server ceskatevize.cz (2014, online) připomíná, že: „*Jaroslav Dietl uměl pro televizi psát, pochopil její zákonitosti a věřil, že v jakémkoli prostředí mohou v jeho scénářích žít dobří i špatní hrdinové. Psal nejen vlastní scénáře televizních inscenací a seriálů, ale pod jeho rukama dlouho ožívaly i ty nejmenší povídkové miniatury příběhů z diváckých dopisů – televizní Bakaláři. I tady platilo, že po Dietlově smrti se už nikdy nepodařilo navázat na jeho styl, který měl v sobě smysl pro humor, lehkou stavbu příběhu i dramatickou zkratku. Základem úspěchu Jaroslava Dietla byl nejen jeho nesporný talent, ale stejně tak i velká pracovitost. Měl přesný denní řád, který se snažil dodržovat, ať byl kdekoliv. Věděl, kolik stránek musí denně opravit a kolik nových napsat, záleželo mu na přesné poloze psacího stolu – nikdy se např. nechtěl při psaní dívat z okna ven, tam, kde byl viditelný pohyb. K práci nad novým scénářem potřeboval někdy doslova absolutní klid a soustředění*“¹³⁷.

---

¹³⁵ SPISOVATELE.CZ. *Jaroslav Dietl*. In. www.spisovatele.cz [online], 2015, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.spisovatele.cz/jaroslav-dietl#cv>>.

¹³⁶ CESKATELEVIZE.CZ. *Jaroslav Dietl*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2015, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/nemocnice/serie1/tvurci/jaroslavdietl.html>>.

¹³⁷ CESKATELEVIZE.CZ. *Jaroslav Dietl*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2015, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/nemocnice/serie1/tvurci/jaroslavdietl.html>>.

Tvorbu Jaroslava Dietla lze rozčlenit dle níže uvedených kategorií na:

Dramata

- 1) **Nepokojné hody svaté Kateřiny** – 1959, jevištní debut, veselohra z prostředí družstevní vesnice je založená na situační komice.

Satiry

- 1) **Pohled'te, pokušení** – 1960;
- 2) **Čtyři z velkoměsta** – 1960;
- 3) **Byli jednou dva písáři** – 1960;
- 4) **Rozrušená země** – 1961;
- 5) **Nehoda** – 1964;
- 6) **Muž na talíři** – 1973;
- 7) **Šance** – 1977.

Filmová a televizní tvorba

- 1) **Tři chlapi v chalupě** – 1961–63;
- 2) **Cesta hlubokým lesem** – 1964;
- 3) **Eliška a její rod** – 1965–66, rodinný seriál;
- 4) **Ženu ani květinou neuhodíš** – 1966;
- 5) **Píseň pro Rudolfa III.** – 1967–68;
- 6) **Nejlepší ženská mého života** – 1968;
- 7) **Causa králík** – 1980;
- 8) **Tchán** – 1980;
- 9) **Křtiny** – 1980.

Hry s vážnějšími společenskými a etickými konflikty

- 1) **Pět mužů a jedno srdce** – 1971;
- 2) **Příběh středního útočníka** – 1973;
- 3) **První žena království** – 1975.

Pozdější seriály poplatné ideologii tzv. reálného socialismu

- 1) **Nejmladší z rodu Hamrů** – 1980, o kolektivizaci zemědělství;
- 2) **Muž na radnici** – 1976, zabývá se prací na národních výborech;
- 3) **Žena za pultem** – 1977, je situován do obchodního střediska;
- 4) **Plechová kavalérie** – 1979, o řidičích traktorů a kombajnů při žních;
- 5) **Inženýrská odysea** – 1980;
- 6) **Okres na severu** – 1981, o stranickém funkcionáři;
- 7) **Nemocnice na kraji města** – 1978, 1981;
- 8) **Synové a dcery Jakuba skláře** – 1985¹³⁸.

---

¹³⁸ SPISOVATELE.CZ. *Jaroslav Dietl*. In. www.spisovatele.cz [online], 2015, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.spisovatele.cz/jaroslav-dietl#cv>>.

4 SERIÁLOVÁ TELEVIZNÍ TVORBA, JEJÍ ZAMĚŘENÍ A PROMĚNY OD DEVADESÁTÝCH LET 20. STOLETÍ DO SOUČASNOSTI

Seriálová tvorba po roce 1989 nabyla nových rozměrů, kdy se tvůrci snažili divákům nabídnout vše, co jim totalitní seriálová tvorba nedokázala přinést. Zároveň došlo k realizaci volných pokračování seriálových sérií z dob předrevolučních – Nemocnice na kraji města či Arabela se vrací –, které se ovšem nesetkaly s příliš dobrou odezvou. Velký vliv měly rovněž seriály zahraniční produkce, které zaplavily veškeré televizní společnosti, zejména pak po roce 1994 televizi Nova coby první privátní televizní stanici v České republice. Nelze pochopitelně nezmínit předchůdkyni televize Prima – stanici FTV Premiéra, která získala licenci pro soukromé vysílání již v roce 1992, ale pouze pro Prahu a střední Čechy.

Díky listopadu 1989 se český divák začal seznamovat se zahraniční seriálovou produkcí. Oproti českým seriálům se seriály ze zahraničí liší zejména produkcí – většími finančními možnostmi. Je známo, že kupříkladu pro seriál Kobra 11 byl vystavěn celý úsek dálnice. České seriály bývají mnohdy natočeny v ateliérech.

Objevují se seriály jako Dallas, Walker, Texas Ranger či Krok za krokem. Právě Dallas byl v době svého prvního uvedení v České republice velmi populární. Dallas je nejznámější televizní show světa vysílaná v hlavním vysílacím čase. Čeští diváci si jej oblíbili i proto, že měli možnost dozvědět se, jak žijí a oblékají se movití lidé na Západě. Děj seriálu, jehož náplní jsou majetkové intriky, mocenské boje a spletité vztahy, se točí kolem bohaté rodiny Ewingových, majitelů prosperující naftařské firmy Ewing Oil, žijících na ranči Southfork poblíž amerického Dallasu. Rodině vládne pevnou rukou zakladatel firmy Jock Ewing, který má se svou manželkou Eleanorou, nazývanou „Miss Ellie“, tři syny: J. R., Garyho a Bobbyho. Stěžejním námětem seriálu je rodina¹³⁹.

Diváci přímo „hltají“ žánry, které se na televizní obrazovce neobjevovaly, je to pro ně nová sféra, kterou neznají. Objevují se termíny „share“ či „rating“. Je nutno

---

¹³⁹ DALLASCLUB.CZ. *Vše o seriálu Dallas*. In. www.dallasclub.cz [online], 2015, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.dallasclub.cz/serial-dallas>>.

poznámenat, že tato slova jsou používána jako klíčový pojem pro cílovou skupinu. To je skupina diváků, jejíž chování nás zajímá, např. ženy patnáctileté a starší, muži ve věku 35 až 44 let nebo třeba lidé ve věkovém rozmezí 25 až 34 let. Základní nastavení průzkumu obsahuje cílových skupin téměř sto (96), a to v závislosti na pohlaví, věku, vzdělání, regionu a velikosti obce, ve které bydlí. Navíc existuje ještě možnost tvorby skupin dalších. Údaje rozvrstvené podle cílových skupin zajímají kromě televizních manažerů především lidi z reklamních agentur, kteří inzerovaný produkt mohou zaměřovat na tu kterou skupinu potenciálních zákazníků¹⁴⁰.

Autorka bakalářské práce se rozhodla specifikovat některá seriálová díla, která vznikla po roce 1989, přičemž se pokusila vymezit ta nejdůležitější.

4.1 Seriály veřejnoprávní televize

Detektiv Martin Tomsa (1994–1998, režie: Václav Matějka, Marcel Dekanovský, Vladimír Kelbl, Milan Růžička, Rudolf Tesáček, Vladimír Drha, Jiří Vanýsek).

Ve své podstatě se jedná o detektivní seriál, kde neohrožený detektiv v podání Marka Vašuta řeší jednotlivé kriminální případy. Soukromé „očko“ v českém seriálovém prostředí z dob normalizace nebylo tak příliš obvyklé, proto byl dostatečný prostor se této myšlenky zhostit.

Život na zámku (1995, 1996, 1988, režie: Jaroslav Hanuš)

Seriál, který finálně tvořilo dvaadevadesát dílů, natáčel režisér Jaroslav Hanuš. Seriál proslavil Tomáše Töpfera. Život na zámku byl bezesporu jeho první velká seriálová role, která mu za nějaký čas dopomohla k Arazímovi z Četnických humoresek.

Ranč u Zelené sedmy (1998, režie: Miroslav Balajka)

Seriál o rodině Kudrnových, která žila ve městě, ovšem poté, co zakoupila ranč, její život nabere nových obrátek.

---

¹⁴⁰ DIGIZONE.CZ. *Jak se z diváka stává koláč*. In. www.digizone.cz [online], 2006, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.digizone.cz/clanky/jak-se-z-divaka-dela-kolac/>>.

Zdivočelá země (1997, 2001, 2007, 2011, režie: Hynek Bočan)

Autorka bakalářské práce si dovoluje konstatovat, že seriál *Zdivočelá země* od režiséra Hynka Bočana a scenáristy a autora knih *Zdivočelá země* a *Aukce* patří k tomu nejlepšímu, co v seriálové tvorbě po revoluci vzniklo. Jde o divácky mimořádně oblíbený seriál, jehož děj začíná po skončení druhé světové války, kdy se bývalý západní pilot Antonín Maděra (Martin Dejdar) vrací do svého rodiště, obce Svatý Štěpán, v krušnohorském pohraničí. V poslední, čtvrté sérii, která se na televizních obrazovkách objevila na podzim roku 2012, můžete sledovat osudy hlavních hrdinů od února 1976 až do roku 1990, kdy se v seriálu dokonce objeví Václav Havel¹⁴¹.

Četnické humoresky (2000, 2003, 2007, režie: Antonín Moskalyk)

Původní seriál České televize *Četnické humoresky* námětově těží z existence četnických pátracích stanic – předchůdkyň současné kriminální služby – a skutečných případů, které stanice řešily. V městech byla policie (známe například ze seriálu *Hříšní lidé města pražského*), mimo pak působilo četnictvo. Elitou mezi nimi byly četnické pátrací stanice (zhruba 40 na území tehdejšího Československa). Seriál se natáčel v reálných exteriérech střední a jižní Moravy, v Brně a některé epizody i na území Podkarpatské Ukrajiny¹⁴².

Místo nahoře (2004, režie: Karel Smyczek)

Seriál se setkal s velmi dobrou diváckou odezvou. Byl to v Česku jeden z nejsledovanějších seriálů počátku 21. století. Na seriál navázaly další dvě seriálové řady s názvem *Místo v životě*, které realizovala televize Nova.

Dobrá čtvrt' (2005, 2008, režie: Karel Smyczek)

Velmi dobře propracovaný seriál o problémech dnešních dospívajících. Opět dobrý scénář a dobrá režie. Úspěšný a upřímný rodinný seriál, který některým rodičům možná otevřel oči, protože dospívající mají svá tabu, o kterých doma většinou nemluví¹⁴³.

---

¹⁴¹ ZDIVOCELA-ZEMĚ.CZ. *Seriál Zdivočelá země*. In. www.zdivocela-zeme.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.zdivocela-zeme.cz/>>.

¹⁴² CETNICKEHUMORESKEY.CZ. *O seriálu*. In. www.cetnickehumesky.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.cetnickehumesky.cz/o-serialu/>>.

¹⁴³ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 47.

Seriál velmi upřímně a velmi spontánně otevíral mnoho třináctých komnat generace mladých lidí vstupujících do života. K nejzajímavějším patřila třeba drogová problematika, sexuální nevázanost, vztah k penězům, mezigenerační spory¹⁴⁴.

Vyprávěj (2009–2013, hlavní režie: Biser Arichtev)

Projekt *Vyprávěj* patří k velmi významným projektům seriálové tvorby České televize. Pro producenty bylo nesnadné přenést výslednou představu do všech složek štábu tak, aby seriál měl jednotný tvar a odpovídal stylu a estetice, kterou si na počátku stanovili. V průběhu natáčení došlo také ke změnám v tvůrčím týmu, původně nasazeného režiséra Rudolfa Tesáčka nahradil Biser Arichtev, který pracoval jako asistent či pomocný režisér na filmech *Tobruk*, *Krev zmizelého*, *Bathory* apod. Pro scenáristy bylo velmi obtížné orientovat se v nedávné historii, protože tato není komplexně dosud zpracována¹⁴⁵.

První republika (2014, hlavní režie: Biser Arichtev)

V centru dění jsou pestré osudy rozvětvené rodiny Valentových, která zbohatla na válečných zakázkách a stěhuje se z venkova do Prahy, do Podolí. V této části Prahy jsou zatím jen louky, pár starých továrních komínů a poválečná chudoba. Podnikaví Valentovi však Podolí změní. Ovšem ne sami a ne lehce. V jejich rodině panuje rivalita mezi bratry. Je zde tajemství, které s sebou nese pátrání po staré předválečné vraždě, a postavy prožívají také své osudové lásky. Seriál měl být příběhem první (a také druhé) republiky, který sice vypráví očima rodiny z vyšších vrstev, tedy třídy, která nejvíce formovala tvář naší republiky a nastavila politické a společenské standardy, ke kterým se dodnes odkazuje, avšak spektrum hlavních i vedlejších postav je velmi pestré. Seriál tak pokryje různé vrstvy společnosti, od elit až po dělnickou a rolnickou třídu. Osudy hrdinů se také budou prolínat s událostmi tehdejší doby a připomenou divákům některé významné momenty naší historie¹⁴⁶.

---

¹⁴⁴ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 46.

¹⁴⁵ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 256.

¹⁴⁶ CESKATELEVIZE.CZ. *První republika*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10532695142-prvni-republika/7418-o-serialu/>>.

České století (2013, režie: Robert Sedáček)

Televizní cyklus *České století* přichází s novým pohledem na klíčové okamžiky našich moderních dějin od vzniku Československé republiky v roce 1918 až do jejího rozpadu v roce 1992. V osmi dramatech sleduje historické osobnosti v okamžicích, kdy měly nůž na krku a moc dobře věděly, že jejich rozhodnutí na dlouhou dobu ovlivní celý národ. Každý hráč měl v rukou nějaké karty a bylo jen na něm, jaký trumf vynese. Autoři *Českého století* nehodnotí, jestli šlo o dobrý, nebo špatný list, ale spíš je zajímá, jestli se někdo neflákal a nefixloval. Historie je totiž vedle patosu plná trapnosti, blábolení, ironie nebo dojetí¹⁴⁷.

4.2 Seriály TV Nova

Místo v životě (2006, režie: Jiří Chlumský)

Po sporech s Českou televizí kvůli zásahům dramaturgie požádali scenáristé Marek Dobeš a Štěpán Kopřiva o vyškrtnutí z titulků a pokračování napsali už pro konkurenci. Vůbec poprvé v domácí televizní historii se stalo, že úspěšný seriál po odvysílání převzala jiná televize a další díly natočila sama.

Pojišťovna štěstí (2004, 2006, 2007, 2008, režie: Jiří Adamec)

Velký televizní román si první řadou připravil odrazový můstek pro další natáčení. Vyprávění pojal režisér Jiří Adamec velkoryse, navázal na svou seriálovou empirii (*Zkoušky z dospělosti, Dlouhá míle, Sanitka apod.*)¹⁴⁸.

Comeback (2008, režie: Petr Fišer)

V tomto případě se jedná o první český sitkom, který se ujal u divácké populace. Veskrze se jedná o tzv. sitkom první generace, charakterizuje ho přirozený humor vycházející z osobností hrdinů a jejich názorových střetů. Cílem je vytvořit postavy, které si diváci zamilují, protože se v jejich problémech a postojích poznávají.

---

¹⁴⁷ CSFD.CZ. *České století*. In. www.csfd.cz [online], 2013, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/321831-ceske-stoleti/>>.

¹⁴⁸ MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN 978-80-7404-036-8, s. 170.

Expozitura (2008, režie: Petr Kotek, Ivan Pokorný)

Tento původní český seriál televize Nova z kriminálního prostředí zaujal svým zpracováním a vyobrazením problémů společnosti. Jedná se také o nejdražší český seriál. Má 16 dílů, které byly natočeny již v roce 2008 na základě scénáře Josefa Klímy a Janka Kroupy. Děj seriálu popisuje aféry kolem tzv. Berdychova gangu, který naprosto beztrestně vraždil, přepadal a vydíral. Televize Nova v roce 2014 připravila pokračování úspěšného seriálu **Expozitura II**, kde se kromě známých tváří setkáme i s Janem Krausem v roli prezidenta republiky¹⁴⁹.

Okresní přebor (2010, režie: Jan Prušinovský, Jakub Kohák)

Komediální seriál z prostředí venkovského fotbalového mužstva, který mapuje jednu sezonu fotbalového klubu SK Houslice¹⁵⁰. Je známo, že Česká televize Okresní přebor Prušinovskému odmítla, proto jej zanesl na TV Nova, kde přišli s myšlenkou seriálu.

Doktoři z Počátků (2013, režie: Jiří Chlumský, Libor Kodad)

Jedná se o nový seriál z prostředí malebné české vesničky nejen o ordinaci venkovského doktora. Ota Kovář, chirurg nemocnice v Kamenici (Ordinace v růžové zahradě 2), přijíždí do Počátků, aby zde absolvoval praxi praktického lékaře, ale když zjistí, že by měl pečovat také o klienty doléčovacího centra, rozmyslí si to. Vesnický doktor Panenka se rozhodne použít malou lež na to, aby Otu v Počátkách udržel¹⁵¹.

Soukromé pasti (2008, režie: Milan Cieslar, Dan Włodarczyk, Lenka Wimmerová, Petr Slavík, Petr Zahrádka, Tereza Kopáčová-Vrábelová, Martin Dolenský, Jiří Věřčák, Jan Prušinovský)

Dvanáct televizních filmů o důležitých oblastech života. Mimo jiné na téma: Kariéra, nebo mateřství? Jak přežít stárnutí? Lze být prostitutkou

---

¹⁴⁹ EXPOZITURA-SERIAL.CZ. *Expozitura - seriál televize Nova*. In. www.expozitura-serial.cz [online], 2009, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.expozitura-serial.cz/>>.

¹⁵⁰ CSFD.CZ. *Okresní přebor*. In. www.csfd.cz [online], 2010, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/254790-okresni-prebor/>>.

¹⁵¹ CSFD.CZ. *Doktoři z Počátků*. In. www.csfd.cz [online], 2013, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/343226-doktori-z-pocatku/>>.

na chvíli a nezničit si život? Co je víc než krása a sláva? Co dělat, když mě miluje můj otec? Je eutanazie přijatelná?¹⁵²

Ulice (od roku 2005, režie: Dušan Klein, Otakar Kosek, Juraj Deák, Ondřej Kepka, Milan Růžička, Marián Kleis ml., Boro Radojčić, Tomáš Tintěra, Patrik Hartl, Kryštof Hanzlík, Petr Orozovič, Magdalena Pivoňková, Miroslav Sobota, Dan Wlodarczyk)

Máme-li specifikovat první českou soap operu, nelze nezmínit seriál Ulice. V roce 2014 pokračuje desátá sezona. Od uvedení prvního dílu 5. září 2005 se seriál těší velké oblibě. Ač se jedná o soap operu, vystřídala se v seriálu řada hereckých osobností jako Rudolf Hrušínský, Radoslav Brzobohatý, Tereza Brodská, Petr Vacek či Jaroslava Obermaierová a další¹⁵³.

ČSFD (Československá filmová databáze) přidělila seriálu 23 %, v žebříčku Nejhorších seriálů všech dob si Ulice drží 136. místo¹⁵⁴.

Z dalších seriálů televize Nova lze uvést ještě velmi populární Ordinaci v růžové zahradě, Kriminálku Anděl či Redakci.

4.3 Seriály TV Prima

Letiště (2006, 2007, režie: Petr Zahrádka)

Seriál se inspiroval oblíbenými seriály z atraktivního, fascinujícího profesního prostředí, které vzbuzuje respekt. Seriál kolem létání a letadel se točil skoro celý v prostředí ateliérů.

Velmi křehké vztahy (2007, 2008, 2009 a dále, režie: Vladimír Drha)

Příběhy Velmi křehkých vztahů, které v televizním žargonu dostaly název „vékávéčka“, navazují na děj seriálu Rodinná pouta, která rovněž vysílala televize Prima.

---

¹⁵² CSFD.CZ. *Soukromé pasti*. In. www.csfd.cz [online], 2008, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/246535-soukrome-pasti/>>.

¹⁵³ ULICE-SERIAL.CZ. *Seriál Ulice - TV Nova*. In. www.ulice-serial.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ulice-serial.cz/>>.

¹⁵⁴ CSFD.CZ. *Ulice*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/215263-ulice/>>.

Cesty domů (2010, režie: Jiří Adamec, Jaromír Polišenský)

Nová moderní rodinná sága Televize Prima autorů Barbary Bulvové a Jana Coufala v hlavní režii Jiřího Adamce zavede diváky mezi dvě zneprátené rodiny. Cesty domů vyprávějí silný emocionální příběh o jejich nepřátelství. O nepřátelství na život a na smrt. Kořeny rodové nenávisti sahají do temné minulosti; příběh, který se divákům otevírá, se ale odehrává právě teď¹⁵⁵.

Svatby v Benátkách (2014, režie: Ján Sebechlebský)

Server ČSFD (2014, online) uvádí: „Zažít romantiku a opravdovou Itálii nemusíte jen v těch nejslavnějších Benátkách. I takové Benátky nad Jizerou skrývají ty nejromantičtější příběhy, které se stvrzují svatbou, stejně jako životní osudy, jež seriál převypráví s humorem. Seriál Svatby v Benátkách se odehrává ve svatebním prostředí, přesněji okolo svatebního salonu. Hlavní hrdinkou je krásná pětatřicetiletá *Olga Drozdová* (Petra Hřebíčková), maminka dvojčat, která stále hledá toho pravého. Vztahy jí dělají vrásky, pokud už si na ně v bláznivém životním kolotoči vůbec najde čas, protože role matky a spolumajitelky svatebního salonu ji plně vytěžuje. Salon založila společně se svou kamarádkou *Lolou* (Alice Bendová). Olga s Lolou dokážou zařídit svatbu od a do zet. Potřebujete krásné svatební šaty, svatební dort, hostinu a k tomu zařídit obřad? Salon Navždy spolu je tu pro vás. Olga je srdcačka, která umí na svatbách svých klientů řešit krizové a často i vtipné momenty s noblesou. Svatby jsou pro ni dojemnější o to víc, že by si jednu takovou přála i pro sebe, jenže zatím není s kým. Pohledná Lola se na rozdíl od Olgy drží prakticky při zemi. Ve svatebním salonu ji nejčastěji najdete, jak spřádá další podnikatelské plány, protože Benátky nad Jizerou jsou jí malé. Její excentrický životní styl, který zahrnuje i movitého manžela, obyvatele maloměsta dokonale dráždí, ale to Lolou baví. V podnikání jim pomáhá svatební fotograf *Romeo* (Filip Blažek), kterému jsou svatby osudné. Už měl totiž tři a je otázkou, jestli víc miloval svoje ženy, nebo vlastní svatby. A o kolika mužích můžete říct, že svatební obřady patří k jejich životnímu stylu? Obrovský dům na náměstí, kde se svatební salon nachází, patří majitelce a vdově *Evě Krejzové* (Alena Vránová). Ta pronajímá několik bytů v domě. V jednom z nich bydlí sama Olga s dětmi, v dalším pak Evin pohledný

---

¹⁵⁵ ČSFD.CZ. *Cesty domů*. In. www.csfd.cz [online], 2010, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/282402-cesty-domu/>>.

syn *Filip Krejza* (Ondřej Veselý). Filip úspěšně podniká se svou stavební společností a mamince pomáhá, proto také bydlí v bytě hned vedle. Na první pohled je to dokonalý syn a manžel. Jak se však brzy ukáže, manželství není disciplína, kterou by zvládal na jedničku. Filip ve svém vztahu nemotorně klopýtá, zahleděn do Olgy. Jeho utajená láska ho však dovádí k situacím, které jsou nejen nebezpečné, ale hlavně vtipné. Do domu se stěhuje i mladý *zubař Grábner* (Martin Kraus). Je to chaotik ztracený ve světě dokonalého chrupu. Společně s přítelkyní *Lenkou* (Lenka Zahradnická), která pro něj pracuje jako sestřička, si přímo v domě zařizuje novou zubní ordinaci. Lenka má nejen profesní úkoly, ale musí na svého zubaře dávat pozor hlavně v osobním životě, protože je věčně roztěkaný¹⁵⁶.“ Proto není o komické situace nouze.

Mezi další seriály můžeme zařadit již zmíněná *Rodinná pouta*, *Ošklivku Katku* a novinku *Vinaři*.

4.4 Seriály jiných televizí

Televize HBO se specializuje zejména na filmy a seriály zahraniční produkce, ovšem i tato televize zařadila několik seriálů české produkce. Za všechny lze uvést dobře zpracovaný seriál Petra Zelenky *Terapie*.

Terapie (2011, režie: Petr Zelenka)

Server csfd.cz (2014, online) uvádí: „Seriál *Terapie* je výjimečný svou psychologickou hloubkou, propracovaností postav i neobvyklým dějištěm. Téměř celý se odehrává v pracovně psychologa Marka Pošty (Karel Roden), kterého během jednotlivých dnů v týdnu navštěvuje několik různorodých pacientů¹⁵⁷.“

Máme-li zhodnotit hlavní a specifické změny novodobého seriálu oproti tomu, na jaký typ seriálu jsme byli zvyklí před rokem 1989, lze říci, že základem je větší počet tvorby, kde je hlavním narativem rodinný motiv (*Vyprávěj*, *Dobrá čtvrť*), s čímž jsme schopni se lépe identifikovat.

---

¹⁵⁶ CSFD.CZ. *Svatby v Benátkách*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/373806-svatby-v-benatkach/>>.

¹⁵⁷ CSFD.CZ. *Terapie*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/284730-terapie/>>.

5 PŮSOBENÍ TELEVIZNÍHO VYSÍLÁNÍ NA DIVÁKA

Televize již není zařízením pro pár domácností, většinou se televize v domácnostech běžně nachází, proto i dítě od nejútlejšího věku po nejstaršího občana má s tímto zařízením, respektive s vysílaným programem svou zkušenost. Televize má všeobecně na diváka velký vliv. Není nezajímavé, že v České republice dnešní třináctileté dítě vidělo v televizi asi 52 tisíc vražd, znásilnění, ozbrojených loupeží a přepadení, přičemž „průměrné“ dítě stráví nejméně 25 hodin týdně před obrazovkou¹⁵⁸.

Vliv televizních seriálů, zejména pak vykreslení některých seriálových postav, má jisté působení i na jejich diváka. B. Blažek (1995, s. 138) uvádí: „*Všechny postavy v seriálu mají některé rysy schematizované dětské psychiky (naivita vs. poryvy geniality, bezhlavá odvaha vs. lekavost, nepoučitelnost vs. intuitivní zvládnání intelektuálních problémů, netaktnost vs. něžné vcítění, radostná vitalita vs. chvíle deprese).* Často se prolínají libovolné kombinace polidštěných zvířátek nebo zvířátek s lidmi bez ohledu na jejich reálné sociální vztahy. Všechny vlastnosti se stávají odlučitelnými atributy, které jsou zámkou ke gagům. Cokoliv je možno zkřížit s čímkoliv. Není to tedy model světa, ale model intelektuální hry založený na archetypu nesmyslné pohádky. Děti mezi diváky jsou většinou daleko rychleji schopny tyto nesmysly dešifrovat a vychutnat, a proto jsou kompetentnějšími diváky než dospělí. Ti se na nejlepší seriály (nebo komiksy a počítačové hry) odmítají mnohdy dívat ne proto, že jsou pro ně málo sofistikované, ale naopak že na ně nestačí (což si samozřejmě nechtějí přiznat, neboť to ve svém de facto povýšeném pohledu na dítě považují za urážlivé, a proto označují akční seriály, komiksy a počítačové hry paušálně za vrchol nekulturnosti). Ve fragmentech probleskuje komplikovaná psychologie spíše situací než postav světa dospělých (boj o přežití, o peníze, o seberealizaci, konflikty nadřazených a podřazených, patologie moci, hrozby z technického rozvoje¹⁵⁹.“

Někteří z psychologů tvrdí, že zobrazení násilí v televizi je přisuzován velký vliv, neboť daleko se více agresivnímu chování dětí učí v rodinách, zároveň má stejný vliv i subkultura.

¹⁵⁸ SUCHÝ, A. *Mediální zlo - mýty a realita*. 1. vyd. Praha: Triton, 2007, 168 s. ISBN 978-80-7254-926-9, s. 13.

¹⁵⁹ BLAŽEK, BOHUSLAV. *Tváří tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, 199 s. ISBN 80-85850-11-7. s. 138.

5.1 Product placement

V novodobém seriálu se setkáváme také se skrytou reklamou, kterou můžeme v novodobé televizní tvorbě označit jako **product placement**. Tímto prvkem lze definovat přenesení značkového výrobku nebo služby přímo do audiovizuálního díla, živého vysílání nebo představení za jasně stanovených podmínek, předem smluvně ošetřených¹⁶⁰.

Divák se product placementu v dnešní seriálové tvorbě již nevyhne. Pro tvůrce je product placement výhodnější než běžná reklama, neboť se značka či produkt, které jsou implementovány přímo do děje, stávají přímo jeho součástí, proto se jim divák při sledování svého oblíbeného dílu prakticky nemůže vyhnout. Tento způsob reklamy je divákovi jistě bližší než přerušování pořadu reklamou, která kazí jeho zážitek přetržením děje¹⁶¹.

Product placement můžeme rozdělit na níže uvedené kategorie:

- **Falešný nebo fiktivní product placement (product displacement)** představující formu product placementu, která spočívá v záměrném odstraňování nebo zakrývání produktů, resp. značek v audiovizuálních dílech. Tento typ umístování produktů je nejčastěji používán, pokud se tvůrce díla snaží vyhnout licenčním poplatkům, které plynou z použití určitého produktu nebo značky;
- **Barterový product placement** můžeme charakterizovat jako umístění produktu za nefinanční odměnu do audiovizuálního díla. Takový způsob umístění je nejčastěji používán v případech, kdy se daný produkt stává nezbytnou součástí děje. Společnosti věnují nebo zapůjčí své výrobky bezplatně, produkce si snižuje náklady na jejich koupi a společnosti tímto způsobem docílí bezplatné propagace;
- **Placený product placement** stojí v opozici k předchozímu pojmu, u této formy dochází k finanční odměně pro tvůrce za umístění produktu do audiovizuálního díla;

---

¹⁶⁰ PŘIKRYLOVÁ, J., JAHODOVÁ, H. *Moderní marketingová komunikace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 303 s. ISBN 978-80-247-3622-8, s. 255 - 256.

¹⁶¹ JURÁŠKOVÁ, O., HORNÁK, P. *Velký slovník marketingových komunikací*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 271 s. ISBN 978-80-247-4354-7, s. 172.

- **Evokující product placement (evocative product placement)** má smysl v případě umístění produktů, které jsou známé pro své charakteristické znaky a odlišené od konkurenčních produktů (např. tvar lahve Coca-Cola). Takový produkt je divákem snadno identifikovatelný i bez umístění loga. Tento typ product placementu je méně nápadný a v díle působí přirozeně;
- **Historický product placement (historical product placement)** je definován jako druh umístění produktu, který se používá zejména v historických audiovizuálních dílech. Umísťování produktů vyžaduje v tomto případě citlivější přístup, produkty mohou v takových dílech působit nepřirozeně;
- **Inovační product placement (innovational product placement)** je typ, který je nejvíce používaný při uvádění nových produktů a technologií na trh prostřednictvím audiovizuálních děl. Jedná se především o elektroniku, mobilní technologie a automobily;
- **Kreativní product placement (creative product placement)** představuje formu umístění produktů, v rámci níž jde o kombinaci různých způsobů a metod integrace produktu do záběru. Charakter a děj díla je sladěný s umístěnými produkty a značkami, v tomto případě již název pořadu může obsahovat zmínku o konkrétní značce. V této formě product placementu se produkty stávají hlavním aktéry děje a jejich kvality mohou být zmíněny přímo ve scénáři;
- **Tichý nebo tradiční product placement (classic product placement)** definujeme jako klasickou formu umístění produktu nebo značky. Produkt je zde pouze zachycen v záběru, ale do děje nijak nezasahuje.;
- **Verbální product placement** je charakterizován slovním zmíněním produktu hercem, moderátorem nebo některým z aktérů. Produkty se v této formě mohou stát také předmětem dialogu aktérů.;
- **Virtuální product placement** je forma umístění produktů, při které je možné dodatečné vkládání produktů a značek do obsahu audiovizuálních děl. Díky počítačové technologii je možné vkládat loga, značky a produkty

i po finálním natočení. Začátky virtuálního product placementu se datují od 90. let 20. století¹⁶².

5.2 Seriálový divák

Televizní vysílání komplexně má vliv na psychiku a osobnost diváka. Divák je díky sledování televize účastníkem děje, sleduje stanovený příběh, objevuje se princip napětí a touha po vyřešení příběhu. Divák u televize tráví svůj volný čas. Seriály mají také důležitý sociologický aspekt - divák diskutuje o seriálu, domýšlí společně s přáteli další vývoj děje apod.

Základním prvkem pro seriál je jeho divák, na kterého je seriál zaměřen. Jedno z hlavních kritérií dělení diváků lze vysledovat dle oblíbenosti televizního seriálu. Dle tohoto kritéria dělíme diváky na tyto kategorie:

- **Seriáloví odpůrci** – tato skupina je charakteristická odmítavým postojem vůči jakémukoli seriálu. Příčin zaujetí tohoto stanoviska může být několik. Jedná se o časový nedostatek, který se projevuje postupným ztrácením zájmu o seriál – například u pracovně vytížených jedinců nebo zaujatých jinou, pro ně poutavější činností. Specifickou skupinu tvoří domácnosti bez televize a přístupu na internet. Není jich sice mnoho, ale zajisté existují. V extrémním případě lze tyto diváky charakterizovat jako hrstku intelektuálů desítek se hrůzostrašností scenáristického či režijního zpracování těchto věcí, vysvětlujících sžiravé věty, jimiž dávají najevo své opovržení nad pokleslostí a prázdnotou televizního spotřebního zboží, a patrně by dostali psotník, kdyby měli sledovat více než jeden díl¹⁶³;
- **Příležitostní diváci** nevyhledávají seriály často, mnohdy ani záměrně. Sledují je ve chvílích, kdy si chtějí odpočinout, strávit volný čas jinak než obvykle, náhodou na seriál narazí v televizi nebo ze se na nějaký podívají ze zájmu, protože například žádný dlouho neviděli. I příležitostný divák může mít svůj oblíbený seriál, důležitý je fakt, že nemá potřebu sledovat každý díl;

¹⁶² JURÁŠKOVÁ, O., HORNÁK, P. *Velký slovník marketingových komunikací*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 271 s. ISBN 978-80-247-4354-7, s. 43, 48, 72, 86, 94, 171, 173, 175, 176.

¹⁶³ SMETANA, M. *Televizní seriál a jeho paradoxy*. Praha: ISV Nakladatelství, 2000. 176 s. ISBN 80-85866-60-9, s. 13.

- **Seriáloví nadšenci** jsou vášniví fanoušci, kteří seriály přijímají pozitivně a pravidelně jimi vyplňují volný čas. Nejen u nás, ale i v zahraničí jsou tyto skupiny početnější než skupiny seriálových odpůrců a největší zastoupení mají mezi studenty. Nadšenci se těší jako děti na každé pokračování svého seriálu, mohou se s ním bavit, snít, přihřívát své iluze, obdivovat herce, kostýmy¹⁶⁴.

---

¹⁶⁴ SMETANA, M. *Televizní seriál a jeho paradoxy*. Praha: ISV Nakladatelství, 2000. 176 s. ISBN 80-85866-60-9, s. 13.

ZÁVĚR

Autorka bakalářské práce doznává, že tvorba bakalářské práce byla pro ni velmi přínosným počinem, protože se problematice televizní tvorby hodlá věnovat i nadále při dalším studiu.

Bakalářská práce nejprve shrnula problematiku médií jako takových, přičemž neopomněla popsat historii a vývoj rozhlasu, který před masovým rozšířením televize měl tu nejdůležitější úlohu i z pohledu historického vývoje.

Práce se věnuje vývoji televize a seriálu jako takového, přičemž velmi úzce shrnuje vývoj seriálů od padesátých let do roku 1989. Autorka taktéž jasně vymezuje problém normalizace, kdy porovnává jeden z dílů seriálu Třicet případů majora Zemana z pohledu komparace seriálové fikce a pravděpodobné reality.

Zájmem autorky bylo rovněž popsat zásadní seriály po roce 1989, které vznikly nejen v České televizi, ale rovněž na soukromých televizních stanicích, kterými jsou TV Nova, HBO či TV Prima. V práci je taktéž věnována pozornost legendě českého seriálu, scenáristovi Jaroslavu Dietlovi, jehož televizní seriály, které byly občas poplatné době svého vzniku, si udržely popularitu i do dnešní doby. Za velmi důležité lze považovat také vysvětlení termínu product placement a jeho využití v televizní a seriálové tvorbě.

Tvorba bakalářské práce byla pro autorku velmi přínosná nejen z pohledu ukotvení dané problematiky a z pohledu jejího budoucího osobnostního vývoje, ale také autorce přinesla spoustu kulturního a osobního obohacení. Autorka si rovněž při tvorbě této práce uvědomila, jak moc nás seriál ovlivňuje. Z pohledu srovnání seriálů před rokem 1989 se seriály novodobými si autorka dovoluje tvrdit, že novodobější seriály jí osobně připadají pravděpodobnější a reálnější, přičemž osobně považuje za bravurně zvládnutou seriálovou tvorbu režiséra Karla Smyczka, jehož seriály velmi dobře vystihují dnešní aktuální dobu.

Má-li autorka práce zhodnotit rozdíl mezi seriálovou, respektive televizní tvorbou před rokem 1989 a po něm, musí souhlasit s tím, že až do devadesátých let byla v Československu jedna televize, která měla dva programy, a pokud se něco zajímavého vysílalo, byla to potrava pro celý národ. Lidé se v práci bavili, co Miloš Kopecký v Nemocnici, co Jiří Bartoška v Sanitce. Dnes se každý dívá na něco jiného, diváci

už nemají společné zážitky. Navíc je běžná praxe, že se seriály nasazují proti sobě. Dnešní třicátníci vzpomínají, jak se v dětství společně s rodiči dívali na *Návštěvníky* nebo *Arabelu*. Teď se rodina před televizí neschází, mladí spíš sedí u svého notebooku. Není to však jen nostalgie, vzpomínky na mládí a společné prožitky, které ženou při reprízách starých seriálů grafy sledovanosti prudce nahoru¹⁶⁵.

Autorka se rozhodla, že se problematice tvorby a vývoje televizních seriálů bude věnovat při svém dalším studiu, neboť i ji samotnou zajímá, jak se tento druh televizní produkce bude vyvíjet v následujících letech.

---

¹⁶⁵ NOVINKY.CZ. *Seriál všude, kam se podíváš*. In. www.novinky.cz [online], 2012, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.novinky.cz/zena/styl/287558-serial-vsude-kam-se-podivas.html>>.

POUŽITÁ LITERATURA

Knižní zdroje

- BEDNAŘÍK, P., REIFOVÁ, I. *Normalizační televizní seriál: socialistická konstrukce reality*. In: Sborník Národního muzea v Praze, řada C - Literární historie. Praha: Národního muzeum v Praze, 2008.
- BĚHAL, R. *Vývoj české rozhlasové reportáže, I. část (1923-1938) Nástin vývoje žánru*. Praha: Československý rozhlas, 1962. 188 s. C-06 12035.
- BLAŽEK, B. *Tváří tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství., 1995, 199 s. ISBN ISBN 80-85850-11-7.
- BURTON, G., JIRÁK, J. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001, 392 s. ISBN ISBN 80-8594-767-6.
- DVOŘÁKOVÁ, J. *Jak se točil seriál „Třicet případů majora Zemana*. In. Sborník Archivu ministerstva vnitra 1/2003. Praha: Odbor archivní a spisové služby MV ČR.
- FELDSTEIN, V. *Televize včera dnes zítra: Studie k některým otázkám teorie, estetiky a historie televize se zřetelem k jejímu společenskému významu a poslání*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1964. 260 s.
- JURÁŠKOVÁ, O., HORŇÁK, P. *Velký slovník marketingových komunikací*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 271 s. ISBN ISBN 978-80-247-4354-7.
- KOŘENÁŘ, P. *Výuková hodnota seriálových trendů 21. století - bakalářská práce*. Praha: Univerzita Karlova, fakulta sociálních věd, 2013, 52 s., vedoucí práce: Radim Wolák.
- MOC, J. *Seriály od A do Z, lexikon českých seriálů*. Praha: Česká televize, 2009, 293 s. ISBN ISBN 978-80-7404-036-8.
- PŘIKRYLOVÁ, J., JAHODOVÁ, H. *Moderní marketingová komunikace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 303 s. ISBN ISBN 978-80-247-3622-8.

REIFOVÁ, I. a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004, 328 s. ISBN 80-7178-926-7.

ROGERS, D. D. *Daze of of Our Lives: The The Soap Opera as Feminie Text*. In: GAIL, D., HUMES, J., M. *Gender, Race and Class in Media*. London: SAGE Publications, 1995.

SMETANA, M. *Televizní seriál a jeho paradoxy*. Praha: ISV Nakladatelství, 2000. 176 s. ISBN 80-85866-60-9.

SUCHÝ, A. *Mediální zlo - mýty a realita*. 1. vyd. Praha: Triton, 2007, 168 s. ISBN 978-80-7254-926-9.

VEDRAL, J., VEDRAL, H. *Jiří Horčíčka - rozhlasový režisér. 1. vyd.* Brno: Větrné mlýny, 2003. 210 s. ISBN 80-86151-83-2.

VÍTKOVÁ, K. *Umělecký fejeton Jana Skácela - bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, filosofická fakulta, 2008, 39 s., vedoucí práce: Jan Tlustý.

VOTAVOVÁ, J. *Stručný nástin historie Českého rozhlasu: příspěvek k 70. výročí*. 1. vyd. Praha: Studijní a výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1993.

Internetové zdroje

AHAONLINE.CZ. *Co ze seriálu Byl jednou jeden dům vystřihli: Poprava Čepka*. In. www.ahaonline.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ahaonline.cz/clanek/trapasy/95670/co-ze-serialu-byl-jednou-jeden-dum-vyst-rihli-poprava-cepka.html>>.

AHAONLINE.CZ. *Seriál Chalupáři: Sovák nahradil Marvana! Seriálu nikdo nevěřil, nakonec se z něj stal kultovní slágr*. In. www.ahaonline.cz [online], 2012, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ahaonline.cz/clanek/zhave-drby/74708/serial-chalupari-sovak-nahradil-marvana-serialu-nikdo-neveril-nakonec-se-z-nej-stal-k-ultovni-slagr.html>>

AKTUALNE.CZ. *Zakroutit krkem*. In. www.aktualne.cz [online], 2013, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://zpravy.aktualne.cz/domaci/zakroutit-krkem-60-let-od-zahadne-smrti-gottwalda/r~i:article:773971/>>.

BARTHOLOMEW, R., E. *The The Martian Panic Sixty Years Later: What Have We Learned?* In. www.csicop.org [online], 1998 [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.csicop.org/si/show/the_martian_panic_sixty_years_later_what_have_we_learned/>.

CESKATELEVIZE. *Sanitka*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/899022-sanitka/>>.

CESKATELEVIZE.CZ. *Byl dokončen slavný televizní komediální seriál Taková normální rodinka*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz:8080/ivysilani/10195164142-vypravaj/bonus/7007-byl-dokoncen-slavny-televizni-komedialni-serial-takova-normalni-rodinka>>.

CESKATELEVIZE.CZ. *Jaroslav Dietl*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2015, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/nemocnice/serie1/tvurci/jaroslavdietl.html>>.

CESKATELEVIZE.CZ. *Konec federální televize*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/konec-federalni-televize/>>.

CESKATELEVIZE.CZ. *První republika*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10532695142-prvni-republika/7418-o-serialu/>>.

CESKATELEVIZE.CZ. *Prehistorie*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/prehistorie/>>.

CETNICKEHUMORESKEY.CZ. *O seriálu*. In. www.cetnickehumesky.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.cetnickehumesky.cz/o-serialu/>>.

CSFD.CZ. *Cirkus Humberto*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014].
Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/99724-cirkus-humberto/>>.

CSFD.CZ. *České století*. In. www.csfd.cz [online], 2013, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné:
<<http://www.csfd.cz/film/321831-ceske-stoleti/>>.

CSFD.CZ. *Dnes v jednom domě*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014].
Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/147490-dnes-v-jednom-dome/>>.

CSFD.CZ. *Doktoři z Počátků*. In. www.csfd.cz [online], 2013, [cit. 27. 12. 2014].
Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/343226-doktori-z-pocatku/>>.

CSFD.CZ. *Dynastie Nováků*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014].
Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/162819-dynastie-novaku/>>.

CSFD.CZ. *My všichni školou povinni*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/111254-my-vsichni-skolou-povinni/>>.

CSFD.CZ. *Okresní přebor*. In. www.csfd.cz [online], 2010, [cit. 27. 12. 2014].
Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/254790-okresni-prebor/>>.

CSFD.CZ. *Panoptikum města pražského*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/71110-panoptikum-mesta-prazskeho/>>.

CSFD.CZ. *Ranč u Zelené sedmy*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014].
Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/69050-ranc-u-zelene-sedmy/>>.

CSFD.CZ. *Rodáci*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné:
<<http://www.csfd.cz/film/134067-rodaci/>>

CSFD.CZ. *Soukromé pasti*. In. www.csfd.cz [online], 2008, [cit. 27. 12. 2014].
Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/246535-soukrome-pasti/>>.

CSFD.CZ. *Svatby v Benátkách*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014].
Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/373806-svatby-v-benatkach/>>.

CSFD.CZ. *Synové a dcery Jakuba skláře*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/137494-synove-a-dcery-jakuba-sklare/>>.

CSFD.CZ. *Terapie*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/284730-terapie/>>.

CSFD.CZ. *Ulice*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/215263-ulice/>>.

CSFD.CZ. *Žena za pultem*. In. www.csfd.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.csfd.cz/film/99723-zena-za-pultem/>>.

ČERNÁ, I. *Chalupáři: seriálová jednička stále baví*. In. www.zenuprozeny.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.zenuprozeny.cz/art/901-chalupari-serialova-jednicka-je-zpet/>>.

DALLASCLUB.CZ. *Vše o seriálu Dallas*. In. www.dallasclub.cz [online], 2015, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.dallasclub.cz/serial-dallas>>.

DATABAZEKNIH.CZ. *Jana Eyrová*. In. www.databazeknih.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.databazeknih.cz/knihy/jana-eyrova-jane-eyre-151850>>.

DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=6&page=serialy-ct>>.

DFILM.CZ. *Seriály ČT*. In. www.dfilm.cz [online], 2014, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.dfilm.cz/ceskoslovenskeserialy/?s=100&kat=5&page=serialy-ct>> (a další odkazy).

DIGIZONE.CZ. *Jak se z diváka stává koláč*. In. www.digizone.cz [online], 2006, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.digizone.cz/clanky/jak-se-z-divaka-dela-kolac/>>.

EXPOZITURA-SERIAL.CZ. *Expozitura - seriál televize Nova*. In. www.expozitura-serial.cz [online], 2009, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.expozitura-serial.cz/>>.

FDB.CZ. *F. L. Věk*. In. www.fdb.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.fdb.cz/serial/f-l-vek/26834>>.

FDB.CZ. *Hříšní lidé města pražského*. In. www.fdb.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.fdb.cz/serial/hrisni-lide-mesta-prazskeho/26759>>.

FRENCH, J. *Sound Effects*. In. www.old-time.com [online], 1997 [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <www.old-time.com/sfx.html >.

HRZ, I. *Jak vzniká dobrá rozhlasová hra?* In. www.radioservis-as.cz [online], 2011, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.radioservis-as.cz/archiv11/16_11/16_tema.htm>.

IDNES.CZ. *F. L. Věk je televizní hvězda. Na obrazovku vstoupil před 40 lety*. In. www.idnes.cz [online], 2011, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://kultura.idnes.cz/f-l-vek-mel-p-remieru-pred-40-lety-d32-/televize.aspx?c=A110911_111441_televize_jaz>.

IPRIMA.CZ. *Proč nás pořád baví Dietlovy seriály?* In. www.iprima.cz [online], 2015, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.iprima.cz/novinky/proc-nas-porad-bavi-dietlovy-serialy>>.

LIDOVKY.CZ. *Starý seriál pořád láká, Chalupáře viděly na Nově dva milióny lidí*. In. www.lidovky.cz [online], 2009, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.lidovky.cz/stary-serial-porad-laka-chalupare-videly-na-nove-dva-miliony-lidi-phl-/media.aspx?c=A090623_093138_ln-media_glu>.

MEDIAGURU.CZ. *Soap opera*. In. www.mediaguru.cz [online], 2013, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.mediaguru.cz/medialni-slovník/soap-opera-2/>>.

MEIXNER, M. *Tři základní formy seriálové televize*. In. www.25fps.cz [online], 2010 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://25fps.cz/2010/tri-zakladni-formy-serialove-televize/>>.

NOVINKY.CZ. *Seriál všude, kam se podíváš*. In. www.novinky.cz [online], 2012, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.novinky.cz/zena/styl/287558-serial-vsude-kam-se-podivas.html>>.

OBECPABICE.EU. *Případ Babice*. In. www.babice.eu. In. www.obecbabice.eu [online], 2014, [cit. 31. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.obecbabice.eu/pripad-babice-2/>>.

PRIBEHZOZHLASU.CZ. *Nejstarší rozhlasová hra*. In. www.pribehrozhlasu.cz [online], 2014, [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.pribehrozhlasu.cz/odhaleni-89+1/rozhlasove-rekordy/2799049>>.

ROZHLAS.CZ. *Historie*. In. www.rozhlas.cz [online], 2002, [cit. 17. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.rozhlas.cz/80/historie/>>.

RŮŽIČKA, D. *Federální výbor pro tisk a informace*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/cenzura_05.php>.

RŮŽIČKA, D. *Období normalizace ČST- tematické směry seriálové tvorby*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/norm/norm_kult_tt_09.php>.

RŮŽIČKA, D. *Televizní seriál 30 případů majora Zemana*. In. www.totalita.cz [online], 2014, [cit. 28. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.totalita.cz/ip/tp_zeman.php>.

RYNDA, V. *Nový seriál Vyprávěj zvládl svůj debut se ctí*. In. www.lidovky.cz [online], 2009, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <http://www.lidovky.cz/novy-serial-vypravej-zvladl-svuj-debut-se-cti-fou-/kultura.aspx?c=A090901_100623_In_kultura_jk>.

SGJOLINAR.BLOG.CZ. *Sci-fi anebo O čem to je*. In. www.sgjolar.blog.cz [online], 2009, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://sgjolar.blog.cz/0907/sci-fi-aneb-o-cem-to-je>>.

SPISOVATELE.CZ. *Jaroslav Dietl*. In. www.spisovatele.cz [online], 2015, [cit. 1. 1. 2015]. Dostupné: <<http://www.spisovatele.cz/jaroslav-dietl#cv>>.

TECHNET.CZ. *První studiový videorekordér musela Československá televize propašovat*. In www.technet.cz [online], 2013 [cit. 23. 12. 2014]. Dostupné: <http://technet.idnes.cz/vystava-televizni-techniky-dpw-/tec_reportaze.aspx?c=A130430_161036_tec_reportaze_nyv>.

ULICE-SERIAL.CZ. *Seriál Ulice - TV Nova*. In. www.ulice-serial.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ulice-serial.cz/>>.

ZDIVOCELA-ZEMĚ.CZ. *Seriál Zdivočelá země*. In. www.zdivocela-zeme.cz [online], 2014, [cit. 27. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.zdivocela-zeme.cz/>>.

ŽÁČEK, P. *StB versus ČST*. In. www.ceskatelevize.cz [online], 2014 [cit. 21. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/stb-versus-cst/>>.

ŽÁKOVÁ, V. *Charles Dickens*. In. www.velikani.cz [online], 2002 [cit. 26. 12. 2014]. Dostupné: <<http://www.velikani.cz/index2.php?zdroj=dickensc&kat=litan>>.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Adéla Viceníková

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Český seriál ve veřejnoprávní televizi a komerčních stanicích po roce 1989

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 84

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 17

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 4

Počet internetových zdrojů: 58

Počet ostatních zdrojů: 0

Vedoucí práce: PhDr. Hugo Schreiber